

88

DECEMBER

COLESTRI KAMEN KAMEN

ODBOR ZA PRIPRAVO NOVOLETNE PROSLAVI

2

Pri ROJSTVU

časnika so POMAGALI

OBČINSKA

K. S. COL

KULTURNA

klet
VIPAVA

SKUPNOST

tekstina

Pri Trathniku

Fructal

ZAVAROVALNA

MLINOTEST

SKUPNOST

TRIGLAV

aeroklub
Ajdovščina

OO ZSMS Col

L.D. JAVORNIK

STUDIO BOSCAROL

M.P.Z. RAZPOTJE

OO ZZB NOV
Ajdovščina

s.g.p. primorje

R.K. Col

na Žagi

š.r.c. Police

„METKA“

CURK BOŽIDAR

HUBELJ AJDOVŠČINA

bife Štefančič

G.D. Col

HLADNIK MILAN

ČESNIK ALOJZ

p.t.t. Ajdovščina

G.G. Ajdovščina

COLSKIMU

ČASNIKU

NA POT...

Najprej je bila proslava, čisto navadna proslava ob Dnevu republike. Točneje - bila je v naših mislih in željah, ki pa se niso uresničile. Ja, kar nekaj vzrokov je pripeljalo do tega, da smo se tej, sicer vsakoletni prireditvi odpovedali. Še več, celo nekoliko sprli smo se med seboj, vendar to ni bil tisti pravi spor, bilo je le mladostniško prerekanje, kdo je kriv za to, kdo za ono. Pa to prerekanje ni dolgo trajalo, kajti padla je ideja: naredimo proslavo, pravo Novoletno proslavo - tako, v kateri bo humor, glasba, kritika in še kaj - skratka, veselo proslavo. Ideja je bila z navdušenjem sprejeta, stekle so priprave in zaenkrat nedeljo v starem letu 1986 ste se lahko poiskali v kritiki, se nasmjali skečem, zaploskali glasbi, se zamislili ob "trnu" in "gartroži", ali kakorkoli uživali.

Potem je prišla druga proslava, še boljša, vsaj po našem mnenju, saj smo se nanjo skrbno pripravljali. Še več. Pripeljali smo tudi goste: pesnik Jože Smit je s svojimi šalami, dovtipi in pesnimi navdušil vse prisotne - staro in mlado, medtem ko je Jani Kovačič s svojimi "komadi" ogrel poslušalce, predvsem mlajše, ki so mu tudi pomagali zapeti. Novost na proslavi je bilo žrebanje vstopnic. Pripravili smo nekaj dobitkov - resnih, pa tudi šaljivih nagrad, "colski trn" in "gartroža" sta dobila nova lastnika - skratka, kar nekoliko dolga proslava je gotovo ostala vsem v spominu.

Človek vedno stremi naprej k odkrivanju novega, iskanju boljših rešitev, novih idej, k uresničevanju skritih želja in načrtov. Uspela novoletna proslava je tudi nam dala novega zagona, nove ideje...

... in tako je pred vami "Colski časnik", ki je gotovo korak več pri ohranjanju in razvijanju bogate kulturne tradicije na Colu. Prelistajte, preberite ga, našli boste kaj zase!

Gotovo ste opazili, da ga lahko tudi koristno uporabite, saj je naslovnica oblikovana kot koledar, pristen colski koledar. Kot se za prvo številko spodobi, je vsebina bolj zgodovinsko obarvana. Poleg raznih prispevkov iz življenja na "Colski planoti" pa smo naredili tudi več intervjujev z bolj znanimi osebnostmi Cola, nekaj prostora smo namenili učencem osnovne šole, nekaj humorju, to pa je v glavnem vse v tej prvi številki, za katero upamo in si želimo, da ni zadnja.

Kot ponavadi pri vsaki podobni stvari, je bil tudi pri tej problem denar. Za pomoč smo prosili več delovnih organizacij, društev, klubov, obrtnikov. Nekateri so se odzvali - njihove prispevke, pa tudi reklame boste opazili na notranjih straneh časopisa. Na tem mestu bi se jim radi še enkrat zahvalili za pomoč - pomoč pri širjenju kulturne ponudbe na Colu, seveda z željo, da bi sodelovali tudi v bodoče.

In nenazadnje, člani odbora smo se tokrat dobro pripravljali, tako na proslavo, za katero smo kar nekako prepričani, da vam je bila všeč, kot tudi za ta časopis, ki vam bo morda polepašal pusto zimsko popoldne, razvedril obraz, izmučen od vsakdanjega tekanja za časom, ali vas kakorkoli razveselil.

Z vsemi pripravami na omenjene Novoletne dogodke smo pričeli že v septembru in v teh nekaj mesecih ogromno naredili, to se lahko pohvalimo. Poleg tega, da smo se vsaj enkrat tedensko sestajali, smo res veliko "rihtali", "laufali", prosili, tehtali, žicali, telefonarili, pisarili... Verjetno ni potrebno poudariti, da smo vse to delali brezplačno, največje in najlepše plačilo nam namreč pomeni aplavz, razprodan časnik, pa kakšen liter "Ribiča" po proslavi.

Kaj pa cena časnika? Ah, sploh ni drag, sicer pa "Colskega časnika" tako ali tako ne vidite vsak dan.

Marjan, Sandi, Matjaž, Simon, Janez, ter ostali člani Odbora za pripravo Novoletne proslave, vam želimo prijetne trenutke ob jaslicah, vesel Božič ter srečno v novem letu 1989.

Col je planinska vasica, ki leži na robu visokokraške planote Trnovskega gozda. Obdajajo jo vrhovi Trnovskega gozda, Hrušice in Nanosa, proti zahodu pa se odpira prelep razgled na Vipavsko dolino in dalje proti morju.

Strateški pomen tega področja je človek spoznal že v začetku našega štletja, ko je iskal najugodnejšo pot od morja v notranjost. Tako ima Col pestro preteklost, ki vsa ni napisana, vendar se je do danes ohranila v ustnem izročilu krajanov.

Vas je nastala ob prometni povezavi - rimski cesti, ki je povezovala Aquilejo, današnji Oglej z Emono, danes Ljubljano. Rimsko cesto je moč slediti iz Sturij. Tudi utrdbe: na Sanchah, Sturmanik in Riženberk, kažejo na pomembno vlogo Cola v obrambnem sistemu Clauster Alpium Ilirium. To je bila utrjena obrambna črta, ki naj bi varovala rimsko cesarstvo pred vdorom barbarskih plemen.

Iz nekoliko poznejših časov izvira colski grad, ki ga je postavil baron Trofenfeld. Grad je bil zgrajen tako, da je preobkal cesto in omogočil popolno zaporo tranzita proti Hrušici. Po tem oboku, ki so ga porušili leta 1840, je dobila vas prvotno ime Podvelb. Ob cesti so stala poslopja, v katerih so stanovali grofovi služabniki in podložniki. Na začetku vasi še danes stojijo ostanki gradu z imenom Trilek. Najbolje je ohranjen stolp, ki ga je prav letos deloma obnovil zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. V gradu so že pred časom našli tudi milnik iz 4. stoletja in novce iz še starejšega obdobja.

Vipavski grof Lanthieri je leta 1693 grad podaril za doto hčeri, ki se je poročila z nemškimi plemičem Abenspergom. Skupaj z gradom ji je podaril tudi 52 kmetij. Podložniki so se pozneje odkupili pri vipavskem grofu in bili tako oproščeni vseh dajatev in tlake.

Kmetje so se v tistih časih preživljali z ovčerejo in gozdarstvom, na kar še danes spominjajo razna ledinska imena. Ohranjena so tudi imena hiš, v katerih so stanovali grofovi uslužbenci: pri Sribarju - šribar je pisar, pri Boselnu - posli.

COL

Tudi okoliški zaselki se imenujejo po dejavnostih, ki so prevladovali v tistih časih. Tako stoji nedaleč od Cola zaselek Zagolič, ki je dobil ime po številnih žagah. Te so stale ob potoku, ki je izviral nad vasjo in kmalu pod vasjo poniknil. Ustno izročilo pravi, da so pastirji iz sosednje grofije vodili preko posestva grofa Abensperga ovce napajat k temu potoku. Zaradi škode, ki jo je drobnica povzročala na njegovih pašnikih, je grof dal zajeziti izvir. Tako je bil prekinjen površinski tok vode, ki si je pod površjem utrla novo pot. Zagolič je ostal brez vode in brez žag.

Najvišja gora blizu Cola je Streliški vrh, 1265 m nadmorske višine. Pod vrhom je ravnica z imenom Kraljiška ravan. Od tu naj bi hunski kralj Atila zagledal Furlanijo in Jadransko morje. Ob pogledu na rodovitno pokrajino Vipavske doline je ukazal vojski prodirati naprej.

V času Napoleonovih pohodov proti Emoni je bila rimska cesta najpomembnejša prometna žila. Zaradi njene pomembnosti so v vasi postavili preko ceste zaporo. Ob njej so pobirali cestnino ali deželno doklado za prepeljano blago, ki so jo imenovali colnino. Vsled tega je dobila vas novo ime - Col. Mitnica je delovala do konca devetnajstega stoletja.

Spodnji del vasi so imenovali Orešje po velikem številu orehov, ki so v tistem času rastle na tem predelu. V okolici še danes stojijo mejniki z vklesanimi letnicami, katere označujejo čas umika Francozov iz naših krajev. Francozi so bili prvi, ki so v vasi uvedli hišne številke in sicer tako, da so naraščale od vzhoda proti zahodu. Takrat je imelo Orešje 20 hišnih števil, Col pa 13.

Po umiku Francozov so naši kraji prišli v roke avstrijskemu cesarstvu. V tem obdobju so naši

predniki živeli trdo in pusto življenje. Kruh so si služili z delom v hrvaških in avstrijskih gozdovih. Veliko se jih je odselilo v Ameriko.

Z začetkom prve svetovne vojne je prišlo nad prebivalce Cola novo gorje. Veliko naših fantov in mož je vojna vihra odgnala na razne fronte. Več kot polovica se jih ni nikdar vrnila na svoje domove. Mnogi so padli na soški fronti, spet drugi so se borili na ruski fronti, kjer jih je poleg sovražnika napadal tudi hud mraz, tako da se je marsikdo vrnil domov brez prstov, ker so mu odmrznili.

Tudi v prvi svetovni vojni je bil Col važna strateška točka. Avstrijci so nameravali preko Cola zgraditi železnico. Potekala bi iz Godoviča skozi predor, ki bi prodril na Primorsko za Colom na Malem polju. Potem pa bi bila železnica speljana proti Beli in po drugi strani Nanosa na Vipavsko. Čas jih je prehitel in tako železnice niso nikdar dogradili. Bila je zgrajena le žičnica, ki je povezovala Col s Črnim vrhom in je služila za prevoz orožja in drugega materiala iz zaledja za soško fronto.

Col in okolice (slika) A. J. J.

SKOZI

Col in okolice (slika) A. J. J.

ZGODOVINO

Takoj po prvi svetovni vojni je začela za naše kraje nova trnova pot. Italijani so začeli z načrtnim potujčevanjem. Prepovedali so uporabo slovenskega jezika na vseh javnih mestih. Po vseh uradih, ustanovah in šolah so namestili svoje ljudi, ter tako onemogočili vsestranski razvoj. 25 let nas je žulil fašistični jarem in nam vsiljeval svojo kulturo. Kljub velikemu pritisku tujcev naš narod ni klonil, temveč je ves čas organiziran deloval in se z vso močjo upiral potujčevanju.

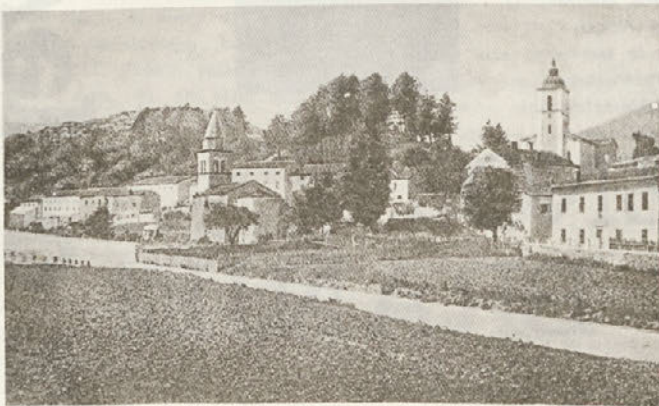
Okupatorju je med drugo svetovno vojno Col služil za izhodišče v boju proti NOV. Po kapitulaciji Italije je bila tu skoraj nepretrgoma sovražna postojanka.

Po vojni so vaščani takoj začeli obnavljati porušene domove. Mnogo truda je bilo potrebnega, preden so vsaj delno odstranili posledice vojne. Obnoviti je bilo treba približno 60 odstotkov porušene vasi. S prostovoljnimi delom je bil

Ker so vaščani okusili, kako grenak je kruh v tujini, so takoj začeli graditi poslopja, v katerih bi našli svoj zaslužek. V ta namen so zgradili zadržni dom in obnovili lesno-industrijski obrat. V združenem domu so uredili številne delavnice za razne obrti: čevljarji, mizarji itd. Poleg tega so bili v domu prostori za veterinarsko službo, trgovino, pošto, gostilno, pekarno in poslovni prostori. Na Colu je bil do leta 1953 sedež občine, ki je združevala tudi sosednje vasi in zaselke. Veliko vaščanov je bilo zaposlenih na Colu v raznih obrtnih delavnicah, večina pa v lesno-industrijskem obratu. Z mnogo hitrejšim razvojem v Vipavski dolini se je večina dejavnosti začela zbirati v dolini, predvsem v Ajdovščini in Vipavi. Ukinili so tudi občino Col.

Bistroumni občinski možje iz Ajdovščine so menili, da sta Colu odveč tudi pekarna in mesnica. Da colčani ne bi bili prikrajšani, so okrepiли avtobusno povezavo z mestom. Res je, da so tako lažje prišli do kvalitetnejših uslug, a še vedno se mnogim toži po pristnem domačem kruhu in dobro založeni mesnici.

Leta 1962 je vas prizadela huda nesreča, katere posledic se takrat še zavedali nismo, a jih še danes občutimo. Požar je popolnoma uničil lesno-industrijski obrat, ki je bil vir dohodka skoraj vsem domačinom in številnim okoliškim prebivalcem. Delavci in uslužbenci so si močno prizadevali za obnovo, toda znova so odločili občinski možje. Sklenili so, da se lahko delavci vozijo na delo v Ajdovščino, kjer je bilo v podobnem obratu še dovolj delovnih mest. Tako se je še zadnji vir zasluzka vaščanom odmaknil v občinsko središče. Skopi talni in klimatski pogoji krajanom onemogočajo aktivno delo v kmetijstvu, zato je večina ljudi zaposlenih v Ajdovščini.

zgrajen prosvetni dom, v katerem so takoj začeli z različnimi prireditvami, ki so bile prej več kot petindvajset let prepovedane. Na vasi je spet zaživel kulturno življenje.

FRANC Koren

Se pred dvajsetimi leti so bili ti kraji dokaj pasivni. Posamezni zaselki so bili brez električnega omrežja in cestne povezave. Na pobudo naprednih krajanov in s posredovanjem krajevne skupnosti je bilo v prejšnjem desetletju napravljeno električno omrežje na celotnem področju, zgrajeni so bili številni odcepi cest do zaselkov in posameznih kmetij. To je bil korak, ki naj bi rešil perečo problematiko odseljevanja mladih ljudi iz podeželja v mesto, vendar pa so se nekateri odročnejši kraji še nadalje izpraznjevali.

Vzpodbudno je dejstvo, da se je izseljevanje v dolino zaustavilo po izgradnji pomožnega obrata tovarne obutve Alpina iz Ziri leta 1982.

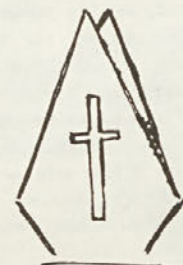
Col se zadnja leta širi z gradnjo novih stanovanjskih hiš in želja vseh krajanov je, da bi se vas v bodoče še bolj razvijala.

MIKLAVŽ SPET MED NAMI

Petega decembra letos, je pod večer nekaj prijetno presenetilo. Zaslišali smo enakomerno, trudne udarce palice ob tle in pritaženo rožljanje verig. Da, po oolgin letih nas je zopet obiskal "sveti Miklavž", v zvestem spremstvu angela in hudiča. Sili smo presenečeni, otroci pa so solznih oči onemeli.

Ali sv. Miklavž še živi? Ali ne živi samo v izročilih in katekizmu, ter v otroških očeh, polnih želja? Naj bo kakorkoli že, naj ga preganja razvoj, naglica; prišel je, se ustavi, obdaril otroke in se jim vtisnil v spomin. Otroci so ga sprejeli in morda ga bodo prenesli naprej ...

SIMON Škvarč

6 PREDSTAVLJAMO VAM...

mož, ki je ustvarjal

Kaj napisati o človeku, ki je bil več kot desetletje najbolj aktiven član KS Col, vsaj dva mandata pa tudi uradno predsednik sveta KS Col. Koliko km poti je opravil, koliko ur razgovorov, koliko denarja je "nafental", koliko grenkih je moral požreti ob vsem tem delu ter nenazadnje, koliko kritik je doživel celo od sokrajanov? Ne, vsega tega se res ne da opisati, sploh pa ne vsega tistega skritega dela, ki ga nihče ne vidi, ga je pa mnogo in je za vsak uspeh nujno potrebno. Sicer pa, govoriijo njegova dela: elektrifikacija Križne Gore, obrat Alpine na Colu, vodovod in ustanovitev gasilskega društva. Da, to so štiri glavne oporne točke njegovega prispevka za novejšo zgodovino Cola, ki se je začela nekako v letih 1960-65.

Z Ivtom sva se dogovorila za pogovor, v katerem mi je predstavil svoje delo. Več časa kot sva se pogovarjala, bolj mi je postajalo jasno, da mora biti prav ta pogovor, prav ta človek, glavna točka našega, nekoliko zgodovinsko obarvanega časopisa. Verjetno boste na koncu prispevka istega mnenja tudi vi.

Ivo je prijeten sogovornik, pravzaprav živa knjiga dogodkov zadnjih dvajsetih let - knjiga, ki je ni treba brati, kajti pripoveduje sama. Takega vzdušja nisem hotel motiti s kasetami, pa mikrofonom in podobno šaro, ki spada k intervjuju. Pred seboj sem imel le svinčnik in odir, v šali pa lahko dodam, da so me bila "sama uha". Priporočam vam, da si sestavek preberete, ker je res zelo zanimiv, poučen in nam bo odgovoril na marsikatero, tudi danes še vedno zelo aktualno vprašanje.

"Ne, z letnicami je pa križ, letnic si pa ne zapomim", me je takoj na začetku odpravil, ko sem ga spraševal po tistih suhoparnih podatkih o začetku in koncu mandata. Vseeno pa mi je povedal, da je začel z aktivnim delom v KS že okrog 1965 leta, ko je postal predsednik KK SZDL Col, istočasno pa je bil tudi odbornik (delegat op.p.) občinske skupščine Ajdovščina. V tem mandatu v SZDL šteje za večji uspeh to, da je na krvodajalske akcije v Ajdovščino odhajalo veliko Colčanov, tudi po dva avtobusa, med krvodajalci pa je bilo tudi veliko upokoencev.

Približno leta 1969 je tudi uradno stopil na čelo KS Col, kajti z Ivanom Troštom, otedanjim predsednikom, sta tudi prej dobro sodelovala in delovala. V bistvu je bil Ivo nekakšen izvršni sekretar KS, kajti Trošt je bil le podpisnik pogodb, računov ipd. V tem t.i. predmandatu so uredili pokopališče, ki je bilo zelo zanemarjeno, in uvedli knjigo grobov, pomembna pridobitev pa je bila tudi tehnična pred Zadrudnim domom.

Dosti prej, kmalu po letu 1960 so prebivalci Gozda dobili elektriko, za kar ima največ zaslug Miha Pišljar takratni odbornik. Nabiral je finančna sredstva - ajdovska podjetja so kar veliko prisoevala, med drugim tudi star papir in železo, ki se ga je potem prodajalo.

Prav elektrifikacija še zadnjega zaselka KS, Križne Gore, je bila prva naloga v Ivtovem mandatu. Težav seveda je kar na začetku ni manjkalo saj je Križna Gora razdeljena med dve občini. Največja težava pa je bila seveda v tem, da so Križnogorci

OBVEZNO BRANJE!

zaradi raztresenosti vasi, predvsem pa zaradi neodločnosti, že leta 1969 odklonili elektriko kot predrago. Ko pa so še "občinarji" ugotovili, da je nakup generatorja za vsako hišo cenejša zadeva, je bilo dokončno odločeno.

Ko pa so Križnogorci videli, da imajo elektriko na Vodica, v Kanjem Dolu, so spet prosili za obnovo načrtov, vendar pa so predvsem na občini naleteli na težave. Ivo je seveda trmasto vztrajal, dokler se niso na Oddelku za gospodarstvo občine Ajdovščina razjezili, ga skoraj vrgli iz pisarne ter nekako obljubili pomoč. Stroške financiranja so si razdelili: Elektro Gorica, SO Ajdovščina, Idrija ter domačini. Prva dela so stekla poleti, ko so bili občinarji na dopustu, takrat so izkoristili njihovo načelno privolitev in zabetonirali prvi drog. Dela so potekala zelo hitro, vendar pa prav brez težav in problemov spet ni šlo. Domačini so prihajali k Ivtu in mu pripovedovali, kako ga "tam gori" vsi preklinjajo, le tisti, ki mu je prišel to povedat, ne. Potem je prišel drugi in povedal isto... Električna, s katero so hoteli nekoliko zaustaviti izseljevanje, je le prisopihala tudi v stromo Križno Goro in odprtje je bila prava veselica. Povabljeni so bili vsi Križnogorci, občinarji in delavci Elektra Gorica, rajalo in plesalo se je baje celo noč. Na žalost pa se je pozneje izseljevanje iz tega odročnega zaselka še vedno nadaljevalo."

Pogovor je kar živahno stekel, zato sem mu predlagal novo temo - Alpino, drugi večji, morda največji mejnik v njegovi "karieri". Zelo zanimiva tema:

Tovarna iz Zirov je iskala delovno silo. V tem Iskanju so prišli tudi v ajdovske

občino. Ponudili so jim Podnanos, Budanje in kot majhno možnost tudi Col. Takrat se je na Colu zelo pogrešalo Zago, ki je zgorela (1962) in so morali delavci hoditi na delo v Ajdovščino. Prav zaradi tega je bil zelo velik interes, da bi na Colu dobili nek obrat in tako zmanjšali prevoz delavcev v Ajdovščino. Iskanje Alpine je bila kot nalašč za rešitev tega problema v KS. Glavni pomislek "občinarjev" (ta izraz Ivo stalno uporablja) je bil ta, da na gorskem področju ni delovne sile in primernih prostorov. Informacija je bila posredovana krajanom v Podkraj, na Otlico, na col in na Predmejo. Sklican je bil zbor krajanov na Colu s predstavniki ostalih KS, toda brez predstavnikov občine, čeprav smo dali soglasje za sklic izrednega zbora. Na tem zborovanju je bila podprta ideja, da se skuša zagotoviti prostore in delovna mesta. KS Col in Alpina pa sta pristali na soglasje, da se ustanovi obrat.

Prišlo pa je do velikih težav z OS Col, kajti krajanje so zahtevali, da šola odstopi za določen čas svojo telovadnico, kajti tam je bilo mišljeno formiranje obrata Alpine. Učitelji so namreč zelo nasorotovali, saj šola brez telovadnice spada v nižjo kategorijo. Predlog KS je podprla le tov. Ivanka Pregel, toda bila je izsmejana s strani učiteljskega zbora in je zaradi tega otopčila marsikatero solzo. "Solniki" pa so le popustili in odstopili telovadnico. V času zasedanja sveta šole so krajanje čakali na rezultat v prostorih Zadrudnega doma. Jakoj sem stekel mednje in jih informiral (vpil op.p.), da je telovadnica dobljena."

Konaj se je rešil ta problem, že je nastal

novější zgodovino Cola

drugi, kajti na oddelku za gospodarstvo so ugotovili, da za obrat ni dovolj delovne sile. Tako smo neko nedeljo po maši dali obvestilo pred cerkvijo na Colu, Podkrajju in na Otllici, zraven vsake cerkve je bil tudi predstavnik KS in zbiral delavke za novo tovarno. V ponedeljek zjutraj smo že bili na občini in demontirali ugotovitve Zavoda za zaposlovanje, da na Gori ni delovne sile. Bodoče delavke so bile predvsem žene, ki so bile doma kot nezaposlene. Med temi bodočimi kandidatkami pa je bilo tudi nekaj delavk iz tovarn v Ajdovščini. Nastal je problem v Tekstini, ki je ravno v tem času formirala skupino za izdelavo nogavic. Direktor Grozdan Šinigoj je vztrajno zahteval, da se zaradi pomanjkanja delovne sile v Tekstini ne more dovoliti novega obrata na Colu, vendar je bila tudi ta ovira odstranjena.

Tovarna Alpina je poslala delavce, ki so preuredili telovadnico in kulturni prostor KS v tovarniške prostore. "Kulturniki" so prostovoljno odstranili oder, ga konzervirali za druge čase in tudi zgradili sanitarije, ker je dala Alpina take pogoje.

Z delom je pričelo 60-80 delavk, že takrat pa se je določilo novo lokacijo (to je tam, kjer stoji sedaj nova tovarna). KS je sodelovala pri razlastitvi zemljišča, pogodbeno pa se je obvezala tudi za prostovoljno delo krajanov, ki je bilo tudi opravljeno. Pri zagotavljanju kreditov za novo "fabrko" je pomagal takratni republiški poslanec Rebek, računovodja v Mlinotestu. Skupaj s predstavniki KS (Ivanom Pregljem in Tončko Skvarč op.p.) je hodil na razgovore na na Alpino Ziri, v Ljubljano, ter Ljubljansko banko. Predvidena sredstva se je takrat dobilo v banki Koper. Ker je v naslednjih letih Alpina slabše poslovala, ni mogla izvajati soudeležbe pri gradnji novega obrata, zato se je gradnja zelo zavlekla, vendar ne zaradi slabega sodelovanja KS. Končno je tudi "šola" ugotovila, da brez gospodarstva ni razvoja na vasi. Alpina je imela posluh tudi za potrebe KS, saj so vsako leto zahtevali plan dejavnosti in tako pomagali pri ustanovitvi gasilskega društva, gradnji vodovoda itd. KS je bila v tem oziru presenečena, saj prej take pomoči s strani DO v ajdovski občini nismo bili vajeni. Tako je Alpina postala naša in za našo jo imamo še danes.

- Kaj ni bil za gradnjo Alpine pogoj tudi vodovod ?

- Alpina je res imela pomisleke, kako naj gradi tovarno v kraju, kjer ni vodovoda. Že v začetku smo dali besedo, da bo pripeljana zadostna količina vode, ker so v tem času že razmišljali, od kod in kako bi speljali tekočo vodo po naselju. "Alpina v telovadnici" je dobila prvo vodo iz podaljška vodovodne instalacije, ki je bila potegnjena iz vodnjaka v združnem domu do šole. Mlininja je bila urejena v posebnih prostorih v hiši poleg gostilne Tratnik. Hišna gospodinja Marta je bila glavna in edina kuharica. Delavke so se tako v odmoru sprehodile do Tratnika."

Ivo mi ni nič povedal o odprtju nove tovarne, zato sem ga "dregnil" tudi s tem vprašanjem. Prehitela ga je žena Anica in povedala: "Naš Ivo je skromen, toda če ne bi bilo njega in Tončke, danes ne bi imeli tovarne!" Popolnoma se strinjam z njo, toda tega marsikdo ne ve. Na prigovarjanje se je le nekoliko razgovoril in povedal, kako je bil povabljen na odprtje. Dobil je tudi sendvič, sicer pa je stal bolj ob strani in poslušal "velike" govore "velikih" govornikov.

Se sem silil vanj, kajti vedel sem, da mi lahko o tem še kaj pove. Predvsem me je zanimala miselnost in značaj krajanov takrat, pa tudi kmalu do vojni.

"Colčani so bili nekoliko zamorjeni in se počutili zapostavljene. Veliko so dali občini, a malo dobili nazaj. Ukinilo se je mlekarno, obrtno zadrugo, pekarno, čevljarstvo, krojačnico, združeno gostilno pa tudi opremljeno veterinarsko postajo. Vse to je "odšlo" v Ajdovščino in ljudje so bili zelo razočarani.

Ljudi je treba navdušiti, jim dati novega zagona, "občinarje" pa prepričati, da le nismo tako slabi kot vlada mišljenje. Danes lahko rečemo, da smo postali ena boljših KS v občini."

- Mislite, da bi kdo drugi tudi dosegel take uspehe kot ste jih vi ?

Važno je, da je prišel človek, ki je ljudi prepričal, da Colčani nismo slabi...

Ivo mi je seveda povedal še veliko stvari, ki so vplivale na razvoj Cola od vojne pa do danes, predvsem je opozoril na težave, s katerimi so se Colčani srečevali pri delu. Dogovorila sva se, da teh stvari ne "čečkam" po papirju, ampak, da jih dava le po skupni imenovalec "spomin na vojne čase."

To pa še ni vse, kajti čeprav je bila že pozna ura, sva z debato nadaljevala. Na vrsti je bil vodovod in dodobra sva ga obdelala:

"Prve ideje, da so na Colu dali pogoji za izgradnjo lastnega vodovoda, sem dobil v pogovoru s Ivanom Troštom, aktivistom v KS Col. Imel je idejo, kako bi se dalo Colu zagotoviti tekočo vodo. V začetku sem potipal enega drugega, kaj misli, ali je Colu potrebna tekoča voda ali ne. Večina jih je bila mnenja, da Col tekoče vode ne potrebuje, zato je bila velika težava ljudi prepričati, da potrebujemo studenčnico.

Druga faza so bili pogovori z domačini, kje urediti zajetje za vodovod. Večina je bila mnenja, da je na Vodcah voda najcenejša. Drugi predlog so bile Kranče. Ustno izročilo pravi, da je bil tam studenec, ki je presahnil, vodo pa bi se dalo poiskati in jo gravitacijsko speljati na Col. Te izvirke smo si ogledali skupaj s krajanji. S temi suhoparnimi podatki sem iskal pomoč na oddelku za gospodarstvo občine Ajdovščina in opozorili so me, da obstaja v Ljubljani Zavod za vodno gospodarstvo. Inženir Mencelj s tega Zavoda je prišel brezplačno na Col, si ogledal vodotoke in nekako predlagal najprimernejše zajetje v Sapotniku. Zdravstveni Zavod v Ajdovščini je hotel imeti garancijo, da je voda neoporečna, preden bi nastali kakršnikoli stroški. Ponudil se je dr. Krkoč, sodeloval pri odvzemu vzorca in skupno smo odnesli vzorec v Ljubljano in to z njegovim avtomobilom. Vodo iz Sapotnika so kemijsko, bakteriološko in virološko analizirali in ugotovljeno je bilo, da je voda primerna brez eventualnega kloriranja. Še pred tem smo imeli pogovore na Oddelku za gospodarstvo občine Ajdovščina, kajti bili so še drugi predlogi. Tedanji predsednik SO Ajdovščina, Greif je predlagal kot edino možno rešitev, da se gorsko področje napaja iz HUBLJA. Geološki zavod Ljubljana je oporekal, češ, da je zajetje predaleč, stroški črpanja izredno dragi, izguba vode pa prevelike. (Greif je že vedel, zakaj je predlagal to varianto kot edino možno op.p.).

Druga možna varianta je bila, da bi na Malem Polju napravili vrtino do podtalnice in s potopno črpalko črpali vodo v nedokončani rezervoar v Križno Goro. Iz tega rezervoarja bi lahko oskrbovali z vodo Col in Črni vrh. Da voda je na Malem Polju, je bilo ugotovljeno z elekto-sondo, kajti idrijski rudnik je prav takrat raziskoval nove vodne viře. Takrat so ugotovili, da ta voda odtega preko Črnega vrha v Divje jezero, kar predstavlja vodo za Idrijo.

S teto Zogerjevo je šel v Ograde obračat otavo. Delu mi ni dišalo. Gre pod en drenov grm, počene in naredi kupček. Pole nabere drnjenje in tisto reč prekrije z njimi. "Teta," pokliče Zogerjevo, "sem vam nabral drnjenje za čaj, tu pod grmom so!" In res, ko je teta otavo obrnila, je šla po drnjenje. Nastavila je kriilo in zajela z obema rokama...

Spet en drugi bot je podobno naredil ob poti zraven Zogerjevih. Listo klobaso je pole okrasil z rožami čez in čez. Tako je naredil, kakor da rastejo. "Ivanka," je poklical v hišo, "tu rasejo tiste rože, ki se iz njih dela barvo za belit."

Se eno ti bom povedal, pole bo pa zadosti...

Ker jih je toliko upekeli, so se nad njim pritoževali, ta in oni, seveda, saj ni čudno. In domačim je bilo nerodno in so nanj kričali, da naj ne bo tak in tako.

ZOLLA (Gorja) št. 6, 1938

Po prevdanku je bil predlog odklonjen, ker se je ugotovilo, da so pod vodno gladino talnice še apnenčasta tla in zato bi zgrešena vrtna usmerila vodo v nižji plasti, kar pa bi pomenilo osiromašenje zajetja za oskrbo Idrije.

Leta 1972 je bila velika suša in v tem sušnem obdobju smo merili pretok vode na Studencu, na Vodica in v Sapotniku. Glede na količino vode, na enostavnost zajetja in izdelave trase vodovoda se je iskristalizirala kot najbolj ugodna varianta Sapotnik. Zato nam je Hidroinženiring iz Ljubljane izdelal idejni načrt za izoelavo vodovoda iz Sapotnika. Hidrogeološki Zavod je ugotavljal sestavo tal, naklon laopornatih plasti in višino podtalnice glede na sušna obdobja. Predlagali so, da bi izvrtali 3 vrtnice - 2 poizkusni, tretjo pa v center, ki bi zajela maksimalno količino vode v tleh. To vodo bi potem črpali v pretočni rezervoar, postavljen nad Čergolovo hišo. Od tu sta bili predvideni dve varianti. Ena trasa bi potekala nad cesto do vrha Žerivš, kjer bi zgradili pretočni rezervoar, iz tega pa bi se voda spet gravitacijsko pretakala v večji obstoječi rezervoar in istočasno dosegla Žagoljč in Malo Polje. Druga varianta je predvidevala traso ob cesti. Predviden je bil odzvez vode za Višnje, Spilje in nato v Spodnje Orešje do rezervoarja. Ta trasa bi bila cenejša. Hidroinženiring je načrte izdelal zelo vestno in pri računu upošteval, da smo KS z majhnimi "financami" in gradimo vodovod v lastni režiji. Ker je bila cena izgradnje celotnega vodovoda za samofinanciranje previsoka, smo se odločili, da bomo vodovod gradili v etapah. (Podčrtal I.P.)

Kot prvo smo položili cevi v samem naselju in da le te ne bi čakale nadaljne izgradnje prazne, smo v omrežje vključili studenec v Orešju, vendar naj poudarim, da za to zajetje ni bilo soglasja občine Ajdovščina, voda ni bila predhodno analizirana in vedeli smo, da je to le začasna rešitev. Tudi meritve so pokazale, da je količina vode v sušnem obdobju občutno premajhna. Krajane torej čaka še izgradnja druge faze vodovoda in tako zagotovilo, da bo vode dovolj in da bo primerne kvalitete".

Tudi to je Ivo "pozabil" omeniti svoj prispevek pri gradnji vodovoda. Zato sem ga na to opozoril. Povedal je, da je vodil osnovno zamisel, idejne načrte, pogovora s krajani, skrbel je za povezavo z občino, Hidroinženiringom, z vedri in štoparico tekal okrog izvirkov, gotovo pa je bilo še veliko, predvsem tistega skritega dela.

Poudaril pa je, naj ne pozabim omeniti Ivana Trošta iz Orešja, ki je bil nekakšen vodja izgradnje vodovoda, vodja del na trasi, vodil je evidenco ur itd. Vsekakor ga je treba pohvaliti.

Čeprav je imel Ivo že utrujene oči, mene pa je od pisanja bolela roka, še nisem odnehal. Hotel sem ponujeno priliko izkoristiti do konca in izvedeti čim več.

Kako je s toliko opevano "vodiško vodo"? Večina krajanov še zmerja trdi, da je vodiška voda za Col najboljša rešitev. Meritve so pokazale, da trije močnejši studenčki na Vodica dajo skupno toliko vode, kot jo ima Sapotnik. Da bi te tri studence ulovili, bi morali celotno področje zajetja zavarovati pred onesnaževanjem, vodo pripeljati v zbiralnik, ki bi bil pod cesto k sv. Duhu, pač na točko, na katero bi vsi studenci prihajali gravitacijsko. S te točke voda gravitacijsko ne more čez Malnarjev hrib, zato je že na samem začetku potrebna črpalka. Trasa od Crteža je težavna zaradi konfiguracije terena, vodovodna trasa namreč ne prenese vzponov in padcev. S Crteža do Cola je velika višinska razlika, ugrajena bi morala biti vsaj dva raztežilnika, kar je zelo velika šibka točka vsakega vodovoda. Celotna trasa poteka po gozdu, korenine dreves pa iščejo vlago in nagrizajo vodovodne cevi, zato je vzdrževanje takega vodovoda izredno zahtevno. Strokovnjaki iz Hidrometeorološkega Zavoda menijo, da bi bila ta voda izredno draga in zelo blizu variante zajetja Hubelj".

Kakšna je torej trenutna rešitev?

Trenutna rešitev je Sapotnik ali pa Malopoljska voda.

V tesni povezanosti z vodo je tudi gasilsko društvo. Tudi to lahko rečemo, da je bil prav on eden glavnih, ne, kar glavni ustanovitelj.

BODO TELEFONI KMALU ZZZVONILI?

Denar, delo, telefon so bile najpogostejše besede številnih krajanov, ki so se letos tako ali drugače vključevali v gradnjo telefonskega omrežja. Zlasti smo o tem govorili vsi, ki smo neposredno skrbeli, da bi tako dosežen program v čimkrajšem času, čimceneje in na najmanj boleč način izpeljali do kraja.

Kljub številnim pomislekom smo konec leta 1987 intenzivno pričeli razmišljati o sicer že omejenih možnostih razvoja telefonije na GORSKEM OBMOČJU. Morda smo se celo po naključju uspeli dogovoriti za še dovolj prostih kapacitet, ki smo

jih na dokaj demokratičen način razdelili med bodoče naročnike. S KS Vrhpolje in KS Podkraj smo se odločili čimprej zgraditi skupni del, ki je zajemal zlasti nabavo centrale, polaganje zemeljskega kabla proti Podkraju in izgradnja skupnih objektov na trasi.

Z dokaj resno zagnanostjo ljudi in zglednim sodelovanjem ostalih smo skupna dela končali v predvidenem roku.

Da nas ne bi preveč prizadeli tako zastrašujoči Mikuličevi ukrepi smo v okviru denarnih možnosti nabavili material istočasno pa se o gradnji dogovarjali z različnimi izvajalci.

Prvi pogovori so stekli z gasilci iz Ajdovščine in s prebivalci gorskih KS. Pri ustanavljanju društva je bil zelo aktiven Anton Skvarč, dolgoletni član gasilske enote na Lipi. Kasneje, pri gradnji doma, pa se je najbolj izkazal tedanji predsednik društva Ivan Skvarč."

Ivo je financiranje prve etape vodovoda izpeljal do kraja, prav tako pa je do kraja izpeljal tudi ostale aktivnosti, ki jih je začel kot predsednik KS in tako prepustil svojemu nasledniku vse "pošlhtano".

Kako pa gledate na razvoj Cola v bodočnosti?

"Prav je, da se zagnanost v KS še vzdržuje in ohranja. Aktivnost je pomembna za dobre odnose in sodelovanje med krajani. Vsaka akcija veliko prispeva za dobrobit na področju gospodarstva, kakor tudi na področju medsebojnih odnosov".

- V odboru, kot veste, podeljujemo vsako leto gartrože in trnje. Kaj mislite o tem? "Aktivisti v KS bi morali na kraju svojega mandata, če so le bili kaj aktivni, dobiti neko majhno plaketo. Kdor je kaj naredil, naj se mu to prizna, kdor pa ni naredil nič, naj se ga pusti pri kraju".

Ivo je za svoje delo dobil že precej priznanj in odlikovanj: Red dela s srebrnim vencem, srebrni znak OF, ob 10 obletnici GD Col tudi priznanje občinske gasilske zveze (teh priznanj, pravi, je baje bilo kot solate!?)

V KS trenutno ni več aktiven, ima pa vseeno kar precej funkcij, predvsem na področju gospodarstva in kmetijstva, torej na gospodarskem področju.

Tako pri kraju smo. Upam, da ste oobili odgovore na nejasnosti in vprašanja, ki se vam porajajo. Verjetno pa se strinjate tudi z dejstvom, da je prav ta članek glavna točka našega časopisa. Takega mišljenja sem bil namreč jaz, ko sem zapuščal Ivatov dom, pa še dolgo v noč, ko sem premišljeval o človeku, ki je oblikoval najnovejšo zgodovino Cola.

SANDI ŠKVARČ

"In Smrde je ratal žalosten, češ, vsi kričijo name, nobeden me ne mara. In je vzel štrik in da se gre obesiť. Je privezal štrik na češpo na vrh brega, si del zanko za vrat in tekel v dolino. Ko pa ga je začelo tiščat in mu stiskat grlo, se je hitro ustavljal in zijal: "Au, Franca, pomagaj, bolii!" In tako je ostal živ in živel naprej, tako kot je bil vajen..."

Ivanka res pride in da jih bo nabrala... Joj, kako se je pole kadilo za Smrdetom! Bog ne daj, da bi ga tistikrat ulovila!

Včasih je šel tudi k maši.

In enkrat vzame s sabo v cerkev iglo in močno nit. Postavi se tja za ženske in ko so zamaknjeno poslušale pridigo, jih je krila sešival, eno k drugemu.

Maše je bilo konec, ženske da bojo šle domov. Ma niso mogle narazen, so vlačile ena drugo tja po cerkvi. To je bilo smeha in besed! Smrde pa je pred cerkvi na ves glas smejal.

En drugi bot je ena še mlada ženska pripeljala sadje in da ga bo prodajala, ko bojo ljudje hodili od maše. Smrde denarja seveda ni imel. Namesto tega je imel v žepu veliko luknjo. Stopi do prodajalke in pravi: "To mi dajte, še to, še tisto..." Ona mu vse lepo da kar v roke, tako da je imel polno naročje.

"Tu v žepu imam denar, noter segnite, kar sama si ga vzemite!" ji pravi. Ona res segne v njegov hlačni žep in prime glih tisto ono, saj veš kaj.

Joj, kako je zazijala in hitro zmaknila roko! In je začela kar pospravljat, da gre proč. Smrde pa se je smejal in šel s polnim naročjem sadja.

HALO

Po analizi ponudb smo se odločili za zasebnega obrtnika, ki je dokaj resno prevzel dela in jih v predvidenem roku tudi zaključil. Da so dela potekala tako tekoče, so poleg solidnega izvajalca veliko prispevali vsi naročniki, ki so zagnano opravili vsa potrebna dela in pomagali izvajalcu povsod kjer je bilo to potrebno.

Razumevajoče so nastopali tudi vse ostali, ki so bili kakorkoli vključeni v gradnjo (krajani, PTT Jova Gorica, Elektro Gorica - enota Ajdovščina, SGG Tolmin, Zavarovalna skupnost Triglav, Alpina Ziri, HKS, SO Ajdovščina).

Da bi lahko nove telefonske naročnike vključili v omrežje je na sistemu potrebnih še veliko del, ki jih bi po prvotnih dogovorih opravilo PTT Nova Gorica ob finančni pomoči SO Ajdovščina. Centrala, ki smo jo vplačali že v letu 1987, bo po zatrjevanju proizvajalca montirana v predvidenem

roku - december 1988, ostaja pa še vedno nerešen problem vključitve nove centrale na sistem v Ajdovščini. Priključni VF blok naj bi financirala širša družbena skupnost, ki na žalost še nima namenskih sredstev, PTT pa tudi ne izloča denarja za take objekte. Po večkratnih dogovorih s predstavniki SO Ajdovščina in PTT-ja, do danes še nismo dobili ustrezne rešitve, zato tudi ni mogoče predvideti koliko časa bo potrebno na vključitev še čakati.

Upamo, da bo širša družbena skupnost le razumela dosednji trud ter čimprej našla možnost realizacije zastavljenih ciljev. Skupno se bomo trudili, da zaključni del tako obsežnega programa ne bo zasenčil vseh dosedanjih prizadevanj.

SILVO Peljhan

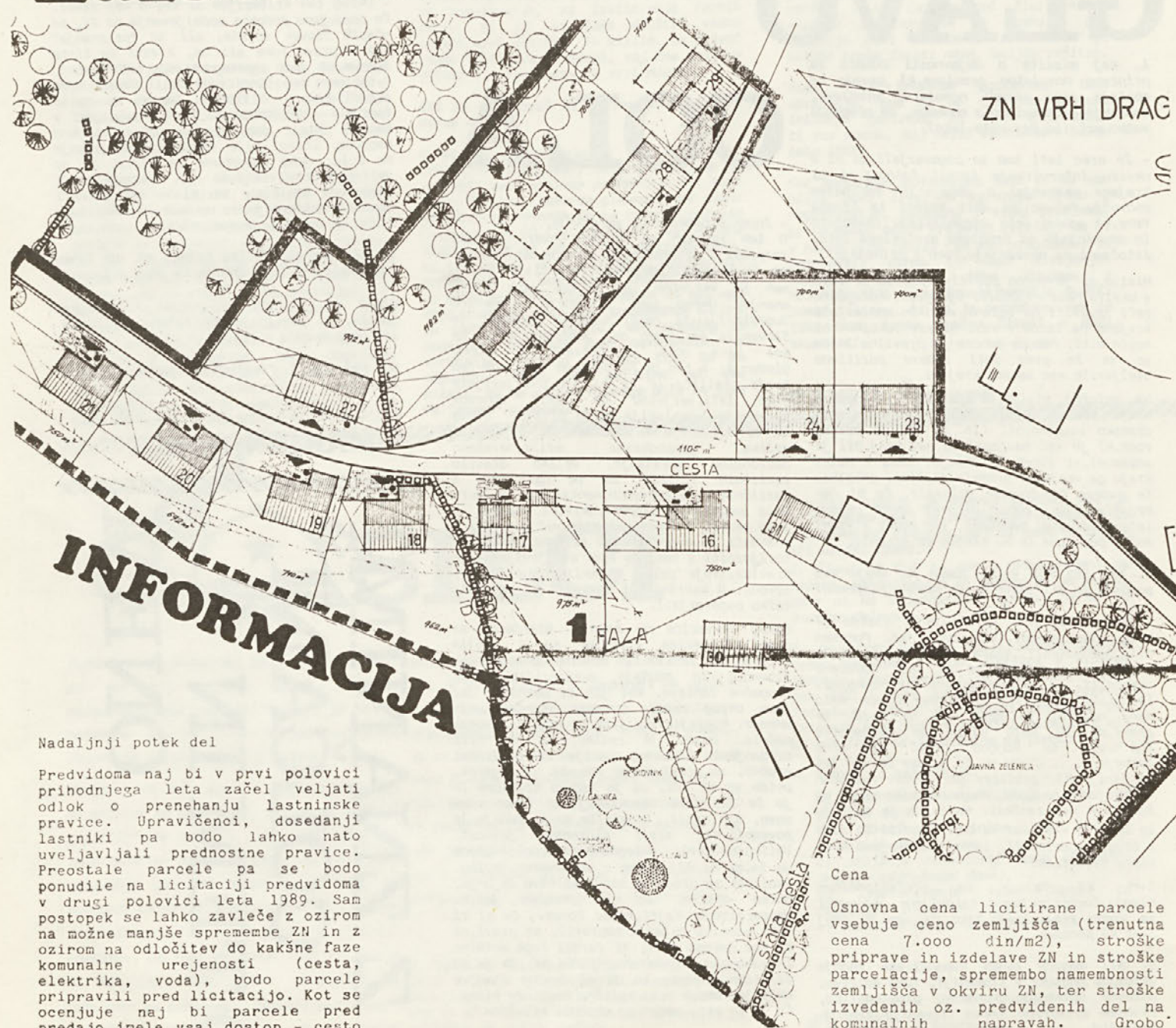
ZAZIDALNI NAČRT "VRH DRAG" - INFORMACIJA

Kot vam je verjetno znano, že nekaj let teče postopek urejanja zazidalnega načrta na Colu imenovanega ZN "VRH DRAG". Z informacijami, ki smo jih dobili na komiteju za gospodarstvo in planiranje občine Ajdovščina (le-ta je tudi pristojen za te zadeve), vas imamo namen tudi seznaniti.

Opis

ZN VRH DRAG oz. njegova prva faza predvideva izgradnjo 15 novih hiš, ki se navezujejo na zgornjo cesto. Locirane naj bi bile za obstoječimi hišami Tratnik Dore in Podobnik Antona v smeri proti vrhu drag. Njegova površina znaša od 700 do 1200 m².

Zazidalni načrt »Vrh Drag«

ZN VRH DRAG

Nadaljnji potek del

Predvidoma naj bi v prvi polovici prihodnjega leta začel veljati odlok o prenehanju lastninske pravice. Upravičenci, dosednji lastniki pa bodo lahko nato uveljavljali prednostne pravice. Preostale parcele pa se bodo ponudile na licitaciji predvidoma v drugi polovici leta 1989. Sam postopek se lahko zavleče z ozirom na možne manjše spremembe ZN in z ozirom na odločitev do kakšne faze komunalne uredenosti (cesta, elektrika, voda), bodo parcele pripravili pred licitacijo. Kot se ocenjuje naj bi parcele pred predajo imele vsaj dostop - cesto v makadam izvedbi.

Cena

Osnovna cena licitirane parcele vsebuje ceno zemljišča (trenutna cena 7.000 din/m²), stroške priprave in izdelave ZN in stroške parcelacije, spremembo namembnosti zemljišča v okviru ZN, ter stroške izvedenih oz. predvidenih del na komunalnih napravah. Grobo ocenjeno bi cena po m² za vsa ta dela trenutno krepko preseгла stari milijon din.

ANTON Tratnik

INTERVJU POGOVOR Z ŽUPANOM -

Ja s temi župani so res težave. Nikakor ga nismo mogli najti. Pa mu nismo zamerili. Če bi ga na koncu našli v kravati in podobnem, bi mu že, toda našli smo ga v "tuti". Odpravljaj se je namreč pluzit cesto. "Ah, ta zima", pravi, "pa še vode ni." No pa smo ga le posedli za mizo in ga, ubogega župana, pošteno namučili. Mogoče smo bili res malo provokativni, toda od vrhovnega krajevnega človeka bi pa že pričakovali, da odgovori tudi na kakšno zasoljeno; in se je, gospod predsednik, izkazal. Preberite.

4. Kot verjetno veste vsako leto podeljujemo Colski trn in Colsko gartrovžo kot izraz za neuspešno oz. uspešno delovanje na Colu. Kakšni naj bodo naši kriteriji?

- Okrog teh kriterijev bi težko kaj rekel. Če opazujemo podobna podeljevanja na TV, se včasih človek vpraša, ali so "priznanja" šla v prave roke ali ne, zlasti za tiste zadeve, ki jim doznano ozadje. Konkretno. Avtopromet Nova Gorica je dobil Bodečo nežo zaradi žičnic na Lokvah. Menim, da so se fantje veliko trudili okrog tega in v končni fazi dobili še nepriljubljeno nagrado. Enako velja tudi za podeljevanje na Colu. Neka vzpodbuda za tiste, ki so aktivni, to vsekakor je, mogoče tudi vzpodbuda za tiste ki slabo delajo. Pri samem podeljevanju so seveda dileme, toda treba je paziti, da smo poštene.

5. Ali poznate toliko Colsko KS, da lahko napoveste letošnja dobitnika obeh priznanj?

Glede na to, da ne poznam kriterijev odbora, ki podeljuje obe priznanji, nimam lastnega mnenja o tem.

6. Kaj želiš "svojim" krajanom v Novem letu?

Krajanom želim srečno in zdravo 1989. leto.

MARJAN Peljhan

GLAVO

1. Kaj mislite o dejavnosti Odbora za pripravo novoletne proslave, ki seveda ne obstaja samo zaradi novoletne proslave, ampak je ustanovljen z namenom, da preganja vaško mrtvilo čez celo leto?

- Že pred leti smo se pogovarjali, da bi v okviru informiranja izdali časopis, ki bi krajanom seznanjal o dogajanjih na našem področju. Pobuda so dali kolegi iz Črnega Vrha, ki vsako leto organizirajo Inventuro in soominjajo na probleme preteklega leta, istočasno pa opozarjajo, kako v prihodnje.

Mislím, da je močno pozitivno, da so se tudi v okviru naše KS dobili ljudje, ki hočejo te reči spraviti na zeleno vejo in opozarjati krajanom na to, da v vasi ni vse tako, kot bi moglo biti. Pobuda odbora je pravilna in da so se že pred leti zadeve pozitivno uveljavile med samimi krajanom.

Na sološno mislim, da je kultura našega kraja precej padal. Svoj čas smo imeli dramsko skupino, bil (in je še) je pevski zbor, ki je več nastopal za naš kraj. Bil je ansambel, ki sicer še deluje, toda v našem kraju ga verjetno premalo slišimo; skratka, te zadeve bi drugače delovale, če bi nek organizacijski odbor deloval preko celega leta. Z drugimi besedami, vaš odbor z vsemi močmi podpiram in mu stojim ob strani.

2. Ali ste kot vaški župan na svojo vas ponosni in ali imate morda kakšne pripombe?

- Malce izzivalno vprašanje... Vsakdo je malo lokalpatriot, tako tudi jaz. Ponosen ali neponosen? Vsaka vas ima določene probleme in težave, ima pa tudi določene prednosti, na katere moramo biti ponosni. Če čisto lokalistično gledam, mogoče malo manj na Col in malo več na Gozd, se pravi, da že malo dišim po Gorjanstvu (op.o.tu se končno orvič iz srca zasmije, ...). Glede na to, da sem že več let po liniji KS, gasilcev oz. lovcev vključen v dogajanja na Colu, ne morem mimo tega, da bi svojo vas zanimal. Menim, da je na Colu le lep in v kolikor se bomo trudili in eden z drugim sodelovali, lahko pričakujemo neke vidne rezultate.

Svet KS deluje na profesionalnem nivoju, funkcije imamo razdeljene, odgovori se vredno realizirajo, tako da sem na svoj Svet KS ponosen.

3. Ali mogoče lahko komentirate zadnje aktualne dogodke v Sloveniji, tako volitve, ustavne spremembe, ekonomsko problematiko, problem četverice, odnos Slovenija-Jugoslavija itd...

COLA

- Zopet provokativno vprašanje....

O teh zadevah se veliko govori, veliko razpravlja po sredstvih javnega obveščanja, po TV, časopisih, delovnih kolektivih, gostilnah in verjetno ima o tem vsak svoje mnenje. Okrog same Slovenije v okviru Jugoslavije bi rekel takole. Zaenkrat je Slovenija še vedno del Jugoslavije in se kot taka mora vključevati v skupna gledanja; s tem da ne zanikam tega, da ima svoja stališča in če bi jih uveljavljala pred leti, verjetno do takih odnosov Slovenija-Jugoslavija ne bi prišlo. Glede na to situacijo v Jugoslaviji, se oravi, velika gospodarska kriza, nerešeno nacionalno vprašanje, veliko število različnih kultur, da ne govorimo o različnih veroizpovedih, mentaliteti, kulturi dela posameznih narodov, skratka, zadeva je zelo pestra in nesmiselno je več govoriti o enakosti in konec koncev se bomo morali le sprijazniti s tem, da vsak uveljavlja svoje pravice, svoje delo. V okviru Jugoslavije, seveda. O kakršnikoli enakosti bi se danes težko pogovarjali.

Okrog četverice pa takole. Mislím, da so člani četverice tisti, ki so s svojim delovanjem izšli iz sredine povprečnega Slovenca in skušajo uveljavljati neke drugačne zahteve, kot jih mi poznamo. Jaz imam okrog samega procesa mogoče svoje mnenje. Poglejte! V kolikor so kršili zakonska načela, potem je realno, da so bili preganjani. V kolikor pa je to politični proces, se pravi, da za obsodbo ni dejstev, potem se mi zdi, da je zadeva krivična in je že čas take demokracije, da lahko vsak pove, kar misli, in mislim, da so fantje le povedali, kaj misli slovenska javnost. Veliko se govori o legalnosti procesa glede na to, da ni bil voden v slovenskem jeziku. V kolikor za procesom stoji kaznivo dejanje, potem mislim, da je problem jezika drugorazreden. Kajti, konec koncev, če si ti neko kaznivo dejanje napravil, se pravi, da si npr. nekoga ubil, si zaradi tega moralno in zakonsko odgovoren. Mislím pa, da je to političen proces in da ni ozadje kaznivo dejanje, ampak neka splošna družbena klima. Če je to res, potem je obsodba krivična.

Z ZNAJNIMI
COLČANI
O TEM IN
ONEM

...PA ŠE Z BIVŠIM ŽUPANOM

Odločili smo se, da vam poleg sedanjega "župana" Silvota, predstavimo še dva bivša predsednika KS. Pri tej odločitvi nas je vodilo dejstvo, da so prav ti trije možje veliko, če ne kar ogromno prispevali za razvoj Cola v njegovi bližnji preteklosti in kar ne moremo mimo njih v tem prvem, nekoliko zgodovinsko obarvanem "Colskem časniku".

Sedanji predsednik Silvo, pogovor z njim ste pravkar prebrali, je na čelu KS dobri dve leti. Prej je to funkcijo opravljal Ivan Skvarč in to kar celih šest let. Mislim, da je to predolga doba, da bi jo opisovali in se je podrobno spominjali, pa vendar. Z magnetofonom in vso ostalo "šaro", sem se odpravil k njemu, da bi skozi kratka vprašanja in odgovore osvetlil teh nekaj let, ki jih je prebil na tako pomembni funkciji. Magnetofon pa ni bil potreben, kajti Ivan se je odločil, da bo odgovoril pisмено. No, kaj pa čakate, berite naprej! ...

Vsega tvojega storjenega dela ne moremo opisovati. Za tvoj trud smo se ti v odboru nekako oddaljili s podelitvijo lanskoletne "COLSKE GARTROŽE". Ali nam lahko sedaj, po enem letu, poveš, če smo se dobro odločili?

Mislim, da je akcija in pobuda za podeljevanje colske gartrože in trna potrebno pohvaliti. Pri vsakem delu je potrebno po določenem obdobju narediti obračun in ugotoviti, kaj je bilo dobrega in kaj slabega in to z namenom, da bi dobro vsaj obdržali, če že ne izboljšali, slabega pa opustili in ne ponavljali. To vodilo je verjetno imela pred seboj colska mladinska organizacija, ki nas na kraju leta skuša opozoriti na napake, ki so se v preteklem letu dogajale, istočasno pa pohvaliti prizadevanja in trud krajanov in posameznikov. Želim, da bi mladina to akcijo nadaljevala in s tem našo KS vodila v boljši jutri.

Naštev nekaj bistvenih uspehov tvojega predsednikovanja, tako v KS kot tudi v GD. Verjetno jo bil vmes tudi kakšen neuspeh?

Velik uspeh KS Col je prav gotovo to, da so se ljudje znali na referendumu izreči za samoprispevek, na osnovi katerega je odprta pot za reševanje marsikaterega skupnega problema v KS. Trenutno je to reševanje problema telefonije, ki nima takega pomena za samo središče - Col, kot za ostale - odročne zaselke v KS. S tem bo prav gotovo popravljena napaka, ki smo jo do sedaj delali prav ljudem v odročnejših krajih, kajti vsa sredstva iz prejšnjih samoprispevkov so bila porabljena več ali manj za sam center KS. Naslednja pomembna naloga je prav gotovo reševanje perečega problema oskrbe z vodo. Če se dotaknem še GD Col, menim, da smo v gasilstvu močno popustili. Ni več tiste zagnanosti, tiste pripravljenosti za sodelovanje, za izvrševanje raznih akcij, ki jih bi tako društvo vedno moralo prvo uvideti. Tu mislim, da največ lahko stori prav mladina, saj ima društvo večino članstva prav iz vrst mladih.

Ali se nameravaš še aktivno ukvarjati s delom v KS?

V KS še vedno delujem kot blagajnik, čeprav nekoliko manj aktivno, ker me je nasledil zelo aktiven predsednik KS, tov. Silvo Peljhan, tako da glavno breme sloni na njegovih ramenih in na ramenih ostalih članov sveta KS Col, predvsem tov. Antona Tratnika. V KS je veliko skritega dela, ki se ga ne da izmeriti z metrom ali tehtanjem. Če ocenjujem, koliko poti in ur prostega časa sta za dobro KS oz. nas vseh porabila prav tov. predsednik KS Col in tudi tajnik, bi bil moj predlog za podelitev gartrože prav navedenima. Na vprašanje, kdo si zasluži trn, bi pa odgovoril tako, da verjetno mi vsi ostali, ki ne vidimo njunega dela in jima ne "znamo" pomagati.

Katera važna dela si prepustil svojemu nasledniku, Silvotu?

Na vprašanje: "Katera dela sem prepustil svojemu nasledniku?" lahko odgovorim, da vsa, od telefonije, oskrbe z vodo, asfaltiranja in še vsa ostala, ki jih lahko vidi prav vsak naš krajan, ki se skuša zamisliti nad življenjem v naši KS. Vsa dela, ki smo jih v prejšnjem obdobju delali, niso bila dokončana, temveč jih je potrebno nadaljevati (npr. vodovod, ceste...) KS Col namreč živi in se razvija in tako se iz dneva v dan odpirajo novi problemi, za katere je stalno treba iskati nove, boljše rešitve.

Vsem intervjuvancem postavimo tudi vprašanje, kdo si po njihovem zasluži letošnjo "gartrožo" in "trn". Kaj misliš ti ter morda, kaj želiš Colčanom v novem letu 1989?

Ker končujemo koledarsko leto in se nam bliža novo leto, v katerega zremo z negotovostjo, obteženi z vsemi problemi, bi na koncu naših krajanom zaželel, da bi v novem letu rešili čim več problemov, si zagotovili varno in lepo življenje. Skušajmo pomagati eden drugemu z nesebičnostjo in pripravljenostjo nuditi pomoč tistemu, ki jo je potreben, ker le tako bomo lahko srečno živeli v naši skupnosti.

SANDI Škvarč

Podobno kot rokometaši so v zadnjem času, po več kot desetih letih obstoja, nazadovale tudi gasilci. Postalo je že kar nekakšno pravilo, da se po večletnem vzponu in uspehu pojavijo težave.

Verjetno bo kdo rekel: "Ja, hvalabogu, saj ni požarov in nesreč, kaj naj potem počnejo gasilci?" Pa ni res tako. Gasilstvo ni samo gašenje požarov, pomoč ob nesrečah, reševanje imovine, ocenjevanje škode in podobno. Dejavnost gasilcev je tudi stalno izobraževanje, spoznavanje novih strojev, aparatov, pa tudi merjenje moči in znanja na različnih tekmovanjih, nenazadnje pa tudi skrb za podmladek. Zaskrbljeni obraz predsednika MIROTA pove, da v našem

društvu ni vse tako kot bi moralo biti. Kot da so se člani(ce) uspavali na velikih in zvenceh pesedah ob lanskoletnem praznovanju 10-letnice. MIRO se zaveda, da bo potrebno veliko truda in sodelovanja vseh članov za ponovne uspehe društva.

"Kaj bom pisal, saj ni nič, saj nobeden nič ne dela!" me je MIRO na kratko zavrnil, ko sem ga prosil, da napiše par vrstic o svoji organizaciji. Pa je le privolil in svoja razmišljanja strnil v štiri točke:

1. Gasilsko društvo Col je v prvih devetih letih obstoja zelo dobro naoredovalo in se razvilo, ker je bil cilj zagraditi gasilski dom in si nabaviti najnujnejšo opremo, ki je potrebna za manjše požare.

Današnje stanje je precej slabše, kot je bilo, vedno manj je zainteresiranosti za to prostovoljno članstvo, naj si bodo starejši ali mlajši člani.

2. Člani GD Col so dobro pripravljeni na požare. Mehanizacija in oprema pa je stara, zato ni na sigurnostnem nivoju, da bo to uspešno delovalo.

3. Na področju Cola je v sušnem obdobju vedno problem z vodo. Gasilci v kriznem obdobju razpolagajo z majhno avtocisterno cca 2000 l vode, ki pa za večje požare ne zadostuje. Pomoč si moramo poiskati pri zasebnih vodnjakih v bližini požarišča ali pa poklicati GE Ajdovščina za pomoč.

4. Načrti za nadalje so:

- vzdrževanje gasilskega doma in gasilke opreme,
- dokončanje stolpa za sušenje gasilskih cevi,
- urejanje zunanosti doma (čiščenje okolice zadržnega doma),
- izobraževanje vseh skupin od najmlajših pionirjev pa do članov,
- udeležba na raznih tekmovanjih.

SANDI Škvarč

Dolga leta Colčani

Franc

Franc

eljnu, tokrat

elj vam;

O vaškem mrtvilu

Tovariš ČERNIGOJ poučuje na Colu že 11. leto. Kot mentor večkrat nagrajenega glasila JAVOROV LIST je s pomočjo svojih učencev uspel v dobronji meri zbrati, urediti, zapisati in s tem ohraniti številne zgodbe, ki bi sicer šle v pozabo. S tem je Colu dal nekaj, kar se ne da preceniti.

Kaj mislite o dejavnosti Odbora za pripravo novoletne proslave, ki seveda ne obstaja samo zaradi novoletne proslave, ampak je ustanovljen z namenom, da preganja vaško mrtvilo čez celo leto?

- Odgovor bom začel s tistim pojmom "vaško mrtvilo", ki zbode v uho zaradi tega, ker vprašanje je, če mrtvilo sploh obstaja. Povsod se vedno nekaj dela, nekaj se ustvarja, eni ustvarjajo bolj na tiho, drugi bolj glasno, za ene se sliši, za druge se ne sliši, eni so organizirani, drugi niso organizirani, dejstvo pa je, da življenje teče naprej. Zato bi se od pojma "vaško mrtvilo" distanciral. Sicer sem pa za Odbor zvedel šele pred kakšnim mesecem. Da proslave so, to sem slišal. Nisem se jih udeležil, ker sem zanje zvedel prepozno; zakaj, sem verjetno sam kriv, nekako ne opažam plakatov.

Ali se morda vi kot učitelj na vasi včasih počutite kot Cankarjev idealist Martin Kačur?

- Kačurstvo, mislim, da je umetno ustvarjeno. O Cankarju in njegovem značaju bi se dalo dosti pogovarjati. Kdor ga globlje pozna, ve, da je Cankar kot osebnost pravzaprav daleč od tega, da bi bil idealen, kaj je pa tisto, kar vidimo v njegovih delih, je pa seveda druga stvar. V njegovih delih najdemo tudi lik idealista. Ta idealizem pa je umetno ustvarjen, tako da Kačurjev, mislim, skorajda ni. So, ampak to so jokavi, sami sebi smilečise ljudje, v njihovi naravi je, da jamrajo, da opozarjajo sami nase, na svojo nesrečo, ki mogoče niti ni nesreča. Prav gotovo se jaz ne počutim kot Cankarjev Martin Kačur.

Ali lahko vzporedite vaše učiteljevanje v "napredni in prosvetljeni mestni sredini in zaostalem vaškem okolju?"

- Tudi o tem se lahko dosti pogovarjamo. Pojem "zaostalo vaško okolje" lahko povežem s pojmom "vaško mrtvilo" in "kačurstvo". Vprašujem se, ali ni mogoče tudi v vašem mišljenju nekaj mrtvila, nekaj kačurstva in nekaj zaostalega vaškega okolja. Mislim, da so v vsakem kolektivu taki in drugačni učitelji, šole so lahko napredne, ne glede na to, ali so mestne ali vaške; sam zase lahko trdim, da veliko raje poučujem na majhni šoli, ne glede na to, ali je v vasi ali v mestu. V manjši šoli so razredi manjši, lahko največ pot do vsakega učenca. Poglejmo šolo v Ajdovščini, kjer je v oddelkih preko trideset otrok in to tudi v nižjih razredih, kjer otroci iščejo v učiteljici tudi mamo. Kako naj bo učiteljica tudi mama tridesetim otrokom hkrati? Tako mislim, da smo mi v veliki prednosti. Sam sem učil tudi v Vipavi, moram pa reči, da sem na Colu dosti, dosti bolj zadovoljen.

Kot verjetno veste, vsako leto podeljujemo Colski trn in Colsko garthrožo kot izraz za neuspešno oz. uspešno delovanje na Colu. Kakšni naj bodo naši kriteriji?

- To, da podeljujete ti dve "nagradi", vam zelo malo časa. Gotovo je to moja krivda, ker sem se malo premalo zanimal za tisti del življenja na Colu, ki ni povezano s poukom. Kriteriji? Mislim, da morate tako vi kot jaz izhajati iz pojma, ki mu rečemo poštenje, poštenost. Upoštevati pa morate tudi večletno delovanje na nekem področju, trmasto vztrajanje in uspeh.

Ali poznate toliko Colsko vas, da lahko napoveste letošnja dobitnika obeh priznanj?

- V tem trenutku bi to zelo težko napovedal, to pa predvsem zaradi razlogov, ki sem jih že omenil. Prejšnja leta, ko je šlo za šolo, ali bo ali ne bo, sem se bolj angažiral, kar je marsikje tudi zapisano. Takrat sem poznal ljudi, vedel sem, kaj delajo, koliko delajo, za danes bi pa težko napovedal.

Tako nekako je izgledal pogovor s Francem. Kot vse ostale prispevke, smo mu tudi tega dali v lektoriranje. Odločil se je, da nam tudi on postavi vprašanje, na katerega smo mu poizkusili odgovoriti.

Na koncu bi pa jaz vasnekaj vprašal:

Ko smo predstavljali "Javorovega hudiča" na Predmeji, me je znan krajan Predmeje vprašal: "Francelj, povej mi, kako si uspel, da so ti Colčani kot Predmejčanu sploh kaj povedali? Kako si si pridobil njihovo zaupanje?"

Vprašanje me je presenetilo, saj se v njem skrivajo globoka nasprotja med tem in onim delom Gore. Kaj mislite, od kod ta nasprotja izvirajo in ali so danes še živa? Zase sicer vem odgovor, zanima pa me vaše mnenje....

Verjetno smo še premladi, da bi lahko odgovorili, od kod ta nasprotja izvirajo, vsekakor pa mislimo, da danes niso več tako živo prisotna. Porajajo se sicer ob določenih trenutkih, veliko več pa v raznih šalah, bolj rečeno v "zafkancijah".

Za pomoč pri odgovoru smo prosili nekatere krajanje in dobili zanimive odgovore. Ti odgovori so seveda le ena naša plat medalje. Odgovori Gorjanov bi bili lahko popolnoma drugačni.

Vprašanje pa je na vsak način nekoliko provokativno, in podobni bodo tudi odgovori, predvsem zadnji. Prosimo, da nam nihče ne zameri....

Vsekakor pa je jasno, da se je pečat domobranske trdnjave držal Colčanov še dolgo po vojni in tudi veliko vplival na razvoj vasi. Kar prepočasi se nas je otresel vzdevek "ta beli".

Ko smo se o tem vprašanju pogovarjali v gostilni (kje pa drugje), je prišla tema na uho tudi MIRANU Žejnu, zdravniku, dolgoletnemu Colčanu. Povedal je zgodbo o gostilni pri Brnku, kjer se je še "pod Italijo", zbiralo staro in mlado. Pravzaprav je prav tu potekala nekakšna meja med tem in onim delom Gore. Tu se je pelo, rajalo, veselilo, pa tudi pilo in nazadnje še teplo. Res se je večkrat primerilo, da so se med seboj stopili Colčani in Gorjani in tudi precej razbili. Do splošnega pretepa je kaj hitro prišlo. Najprej sta se, na primer, Colčan in Predmejčan sprla, nato stepala. Zmagal pa je tisti, ki je imel s seboj več sokrajanov. Ob ponedeljkih so tako proti Ajdovščini vozili reševalni avtomobili z ranjenci, proti Gori pa tovornjaki z novim pohištvo in invnetarjem.

Veliko pozneje, po vojni je bila neko leto huda zima. Snežilo je in kadilo, cestarji, v glavnem Gorjani, pa so sedeli v gostilni pri Tratniku pili in jedli ter se sploh niso zmenili za zimo in zastoje na cestah. Colčani so se baje takrat tako zeli razjezili na cestarje - Gorjane, da se še dandanašnji niso popolnoma potolizili.

To so bili le dve zgodbi, ki so resnični kolikor pač kdo hoče, naslednje pripovedovanje pa je najbližje t.i. nasprotjem, med tem in onim delom Gore, saj izhaja iz časov II. svetovne vojne. To kar boste sedaj prebrali, je morda hudo provokativno, morda celo žaljivo, pomeni pa spomin na čase, na našo preteklost, ki ni bila vedno svetla. Za odgovor sem namreč prosil staro mamo, Frančiško SKVARC (87 let), ki je preživela dve vojni in ve marsikaj...

Povedala je, da sicer ve odgovor na zastavljeno vprašanje, da pa se o tem ne sme govoriti.

Pa se je le ojunčila in povedala, kako so Colčani med drugo svetovno vojno zelo trpeli, predvsem zaradi tega, ker je Col veljal za domobransko trdnjavo. Seveda krajanje niso bili za to nič krivi, vas je pač ležala na pomembnem križišču, ki so si ga lastili Nemci, domobranci, pa tudi partizani. Vaščani so bili dobesedno brezpravni. Nemci in domobranci so jih smatrali za "bandite", partizani pa za izdajalce. Ob takem vrednotenju so res težko živeli.

Stara mama se spominja, kako je imela kar vse tri "stranke" na dan in vsi so z orožjem zahtevali hrano in druge potrebščine. Najhujše je bilo to, da so jim partizani vzeli živino, jo odpeljali na Predmejo. Prav ta stran zgodovine je pomembna pri razumevanju nasprotij med tem in onim delom gore. Tisti, ki tega ne verjame naj kar pride k njej, pa mu bo še marsikaj povedala.

SANDI Škvarč

Bratci v sili vsi

RAZPOTJE

Moški pevski zbor "Razpotje", je prav gotovo paradni konj colske kulturne ponudbe. Na našem kulturnem področju vedri in oblači že dobrih trideset let. Zakaj vedri in oblači? Zato, ker so bili v njegovem delovanju vzponi in padci, tako v kvaliteti, številu članov, nastopov, kakor tudi v uspehih.

V vseh teh letih je zbor zamenjal ogromno članov pa tudi več zborovodij; sicer pa nima smisla na dolgo in široko razpredati in posegati v zgodovino. V lanskem letu je zbor praznoval trideseto obletnico delovanja in na koncertu v počastitev tega jubileja predstavlja tudi zgodovino zбора tam od njegovega nastanka.

V zadnjih nekaj letih se je zbor precej razširil, predvsem po zaslugi mlajših, ki jih je je "prignala" ljubezen do petja in užitek ob nastopih pred navdušeno publiko. Take navdušene publike je ob nastopih "našega Razpotja" vse več, za kar ima veliko zaslug prav zdajšnji zborovodja TROŠT IVAN, popularni "hišnik", ki je precej dvignil kvaliteto raven zбора, tako da sodi v III. kvaliteto kategorijo v Sloveniji. Kot se za dobrega zborovodjo spodobi, je Ivan tudi gonilna sila zбора. No, takrat ko Ivan ni gonilna sila, ga seveda "gonijo" pevci sami, tako da vse skupaj "laufa". Sicer pa preberite, kaj nam je v kratkem razgovoru povedal sam.

Kdaj in kako si prišel k zboru?

K zboru sem prišel po končani osemletki, ker takrat ni bilo nobenih drugih društev: rokometašev, rokometne sekcije, pa ne vem še kakšne - dramske. Edino, kar je bilo, je bil cerkveni pevski zbor. Takrat, ko sem jaz končal osemletko, prosvetni zbor ni deloval. Potem, ko se je enkrat začelo delati tudi na prosvetnem področju, smo se vključili tja. Pojem že dolgo, od 1962. leta, torej bo kmalu že trideset let in bom dobil zlato amforo.

Kaj pa kot zborovodja, kako si se znašel pozneje?

Ja, kot zborovodja; v začetku sem imel malo treme, ker sem moral nekajkrat zamenjati prejšnjega zborovodjo Poldeta. Prvega nastopa se spominjam, tresel sem se kot šiba, tako tremo sem imel in takrat sem prvič spoznal, kaj je to trema. Potem pa zmeraj manj - več nastopov kot je. S tem pridobiš samozavest, ko vidiš, da imaš dobre pevce, si siguran v njih in ti teče vse to brez problemov in treme. Začetek pa je kljub temu težak, ni tako enostavno se postaviti pred publiko, še posebno pred domačo, bolj kot pred tujo. Vidiš tiste "ksinte babje domače" in je pravi hudir...

DESET RESNIC O ZBORU

1. Ni takega zбора, ki bi dopoldan pel na Planinski gori, popoldan pa pri odkritju spomenika.
2. Ni takega zбора, ki bi dopoldan pel pri odkritju spomenika, popoldan pa v Logu.
3. Lahko so taki zbori, vendar istočasno ne bodo zadovoljili niti katolikov, niti komunistov.

Povej nam nekaj uspehov in prelomnic v življenju zбора.

V življenju zбора, ne mojem?

V tvojem in zбора!

V zboru je tako: niha, ne more biti stalno v nekem vrhu ali v dobrem povprečju. Vzrokov je mnogo: kvaliteta pevcev... Trenutna situacija je taka, kot je ni bilo še na Colu, mislim na zasedbo, saj je veliko mladih ljudi. Z novimi pevci je bila na Colu večna težava, tudi podnebje in lega je bolj za base kot tenorje. Zdaj pa je nekoliko boljše, vseeno pa bi lahko prišel še kakšen "prvi tenorček". Če ti dva ključna pevca (tenorja, op.p.) odpovesta, si "gotov". Poglejte primer. Za nastop se nabere deset drugih basov, potem pa - a bo prišel "Silvček" (Silvo Tratnik, op.p.), ali ne, si misliš, ali kaj bo. O, saj bomo zapeli, si mislijo basi, samo, da jih je deset.

S tem si nekoliko odgovoril tudi na naslednje vprašanje, vseeno pa te bom vprašal, kakšni so načrti za naprej.

Ja, načrti za naprej?.. Misli ti je treba naprej, ne pa se uspavati na tem, kjer si trenutno. Že prej sem omenil, zbor niha, ne moreš se stalno držati na enem nivoju, to je normalno. Normalno je, da so vzponi in padci. Trenutno je kvaliteta zбора kar dobra. Članov je okrog trideset, starostno povprečje zбора je od 25 do 30 let, to je nekje najboljša doba.

Načrti za naprej? Ja, obdržati, kar smo dosegli, kar pa je težko, kot sem že prej rekel. Obdržati kvaliteto, nivo, zato pa je treba stalno resno delati. Na Colu delamo slabo predvsem z vajami. Bolj kolegialno hodimo tja, kajti vsak pevec čuti to, da nas družijo petje, slovenska pesem, še posebno sedaj, ko je ogroženo vse skupaj. Treba je obdržati to skupnost, to je jedro, zdravo jedro. Ni to ne vem kaj - disco, naprimer...

Pojdimo naprej k vprašanju. Povej nam kakšen dogodek ali pa zanimivost, ki se ti je v dolgoletnem delu z zborom najbolj vtisnila v spomin.

Oh, Jezus, tega je pa mnogo, a ne?! Če bi samo enega... Na primer, kako smo se peljali v Zavratac po "živem ledu". Neverjetno lepo smo bili postreženi in sprejeti. Dvorana je bila taka, kot bi na s zapeljali, v nekakšne kaverne, peli smo pravzaprav v starih italijanskih kavarnah. Skozi streho je pronicel dež in padal Tonetu "Ančkemu" ravno za uho. (smeh). Bilo je smešno, "cek, cek" je

padalo, pevci pa so se umikali. Konca sploh ni hotelo biti, morali smo kar peti, saj so nam stalno ploskali. Zapeli smo tudi vse Marijine nabožne pesmi, kolikor smo jih seveda znali. Potem smo le šli dolin Janko (Zgavec, op.p.) je rekel, da jih pa morda zadržujemo. (smeh) Naprej se ne govori, kako je bilo...

Naprej se ve...

Pride dosti takih trenutkov po nastopih okoli - po "Primorskih poje", ki se končajo potem drugi dan ali pa še pozneje...

... za nekatere?

Za nekatere. Zame (potiho).

Tudi na naslednje vprašanje si mi že delno odgovoril, vseeno pa bom vprašal, kaj si želiš v naslednjem letu, kaj želiš svojim pevcom.

To ni želja, ali pa je - no, želja. Zboru ni za razpustiti. Velika škoda je opustiti nekaj, kar si ustvaril. Tudi, če bi že za nekaj časa opustili, bi se sigurno ponovno zbrali.

Pa misliš, da te pevci dovolj ubogajo?

Oh, pevci, pevci me ubogajo.

Kaj pa ti, ubogaš pevce?

Hm, odvisno, kdo bi se moral koga bati. Dokler delaš s svojimi domačimi ljudmi ni problemov, težje bi bilo s tujimi pevci, sicer pa nisem tak, da bi se postavljaj pred ljudmi.

Kdo si po tvojem mnenju zasluži letošnji "Colski trn" in kdo "Colsko gartrožo", ali kaj razmišljaš o tem?

Težko je odgovoriti, saj o tem nisem razmišljal. Koliko mi oas za premislek?...

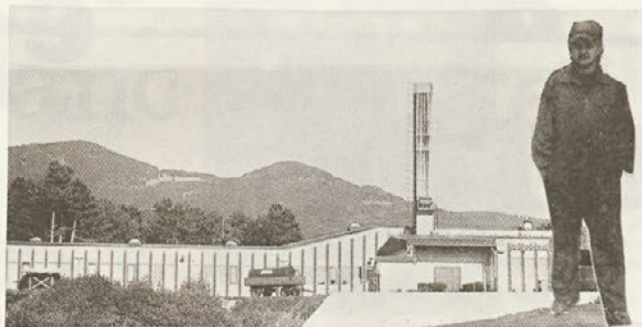
Po premisleku se je Ivan odločil, da bi "Gartrožo" podelil svojemu zboru, "Trn" pa predsedstvu zбора.

SANDI Škvarč

6. Lahko je tako vzdušje pa slučajno na Malem polju "strije" junica in zmanjka pevcev.
7. Lahko zmanjka tudi pevcev, vendar pa se lahko tudi "šestnajst" drugih basov porazdeli med ostale glasove.
8. Pa četudi bo vse to, sigurno ne bo ubranega petja.
9. Tudi če je vse to in tudi ubrano petje, zbor ne bo enoten.
10. Zbor pa ne bo enoten, oakler ne bodo imeli takega zborovodje.

OD NEKDAJ LEPE SO ALPINKE SLOVELE

al' lepše od „Štefa“ bilo ni nobene

Pri več uvodih v intervjujih v tem časopisu so omenjeni objekti, ki so tako ali drugače pomembni za našo vas. Čeprav ima vsak tak objekt svojo pomembnost, pa mislim, da je stavba, ki jo omenja že naslov - najpomembnejša. Alpina je res pomembna "stavba", zato naj ji v uvodu namenim tudi čisto kratek skok v zgodovino.

Z delom v preurejeni telovadnici osnovne šole - Prosvetnem domu, je že leta 1973 začelo nekaj delavk. Na starejših šivalnih strojih so v dveh izmenah našle zaposlitev tako Colčanke kakor tudi ženske iz okoliških vasi, Podkrajca, Otlice, Gozda in še od kod. Gotovo so se vsi zavedali, kako pomembna pridobitev je ta obrat za Col, saj ženskam ni bilo več treba za delom v dolino. Te pomembnosti se je gotovo najbolj zavedal Ivan Pregelj takratni predsestojnik KS, ki ima največ zaslug, da se je pri nas razvilo "šuštarstvo". Med drugim se je prav po zaslugi tovarne, ki ga prispevala določen del sredstev, pričelo z gradjo vodovodnega omrežja, ki je sicer včasih tudi suho, imamo ga pa le. Prav o vodovodu in pa o svojem prispevku za zgodovino Cola nam je nekaj povedal Ivo sam. Preberite tudi ta zanimiv članek.

Velika prelomnica za razvoj industrije na Colu je bila zgraditev nove sodobne tovarne - obrata Alpine iz Žirov. V tem objektu je našlo zaposlitev veliko večje število deklet in žena kot v prejšnjih, veliko premajhnih in neprimerno slabših prostorih, Col pa je s sodobno tovarno dobil novo podobo. Prav tovarna ima zasluge, da se veliko mladih deklet po končani osnovni šoli odloči za čevljarški poklic, ki jim tako pomaga do delovnega mesta in zaslужka v domačem kraju - v kolektivu, ki šteje že 210 zaposlenih.

Edini Colčan, ki se je do sedaj odločil, da bo po poklicu "šuštar", je Ivan Stefančič. Že pred osetimi leti je končal srednjo obutveno šolo v Kranju. Kot orisovalnik je "mojstriral" v Zürich, kasneje v šivalnici v Črnem Vrhu, od odprtja tovarne na Colu, to je od leta 1982, pa je vodja colske prikojevalnice ali sekalnice po domače. "Štefu" smo od nos pomolili mikrofon in odgovoril je na naslednja vprašanja:

Tebe smo izbrali za intervju, ker si edini moški na Colu, ki se je do sedaj odločil za šušterski poklic. Opiši nam na kratko prehojeno pot!

V začetku je bilo tako, nekam je bilo treba in potem sem se pač odločil za šuštarja. Ko gledam nazaj, ne vem, ali je bila odločitev dobra ali slaba, toda sedaj mi drugega ne kaže. Sem doma, edino to, zaposlitev imamo doma. Da pa bi imel kakšno posebno veselje do tega poklica, ga niti nimam.

Pa kaj nimaš veselja?

Ja, ne bom rekel, veselje dobiš potem s časom. V začetku sploh ne veš, kaj ta poklic je, kakšne težave predstavlja. Počasi dobiš ..., saj ne da ne bi imel prav veselja...

Alpina je bila velika pridobitev za Col in širšo okolico. Ali misliš, da se lahko še razširi, tako obseg proizvodnje kakor tudi število zaposlenih, glede na to, da se tudi čevljarstvo nahaja v krizi? V mislih imam seveda razširitev obrata na Colu.

Ko je že vse v krizi, je tudi čevljarstvo. Teško je reči. Lepo bi bilo, da bi se razširilo, možnosti so, kajti delovne sile je precej - mladih, ki čakajo na zaposlitev. Ideja ne bi bila neumna, pa tudi v planu jo imajo. Odvisno je tudi, kako se bodo razvijali družbeni pogoji. Bomo videli, kako bo.

V Odboru za pripravo novoletne proslave, smo bili zelo žalostni ob novici, da Alpina ne bo prispevala niti dinarja za rojstvo našega "colskega časnika", ko pa vemo, da namenja težke milijarde prav za reklamo. Kaj ti misliš o tem?

Ja, to me je res malo presenetilo, si ne bi mislil, da ne bo Alpina nič prispevala. Lepo bi bilo, da bi kaj dali, ko pa, kot praviš sam, namenjajo težke milijarde za reklame. Ali se jim to vse zdi pomembno ali imajo trenutno več drugih skrbi...

Nas to čudi, kajti gledano s tega stališča, da je zaposlenih precej Colčank, ki tu zadržujejo celo in sredstva...

To je res. Mogoče se niste obrnili na pravega. Čudno se mi zdi, saj to ne predstavlja nobenega stroška prispevati nekaj milijonov.

Nekoliko drugačno vprašanje. Kako si se znašel v tem pretežno ženskem kolektivu, ter, kako se delavke razumejo s tabo?

To je pa težko vprašanje. Navadil sem se, slabo se nimamo, razumemo se... Med ženskami delati je tako... tudi sam postaneš opravljaliv, tudi če prej nisi bil. Drugače pa ne vem... ni slabo. (glas iz ozadja: tudi če je skoraj sto moških, ne morejo tako opravljati kot nekaj žensk!?)

Ali se strinjaš z govoricami, ki Alpino obravnavajo kot "Colski radio"?

Ja, če je toliko žensk na kupu, potem se mora nekaj ustvariti, eno tako vzdušje. Ženske, že tako rade kaj rečejo, moški nekoliko manj. Na kupu so, domačinke so in seveda, novice morajo biti iz dneva v dan...

"Radio Baba"?

No, tako nekako.

Kaj bi preko našega časopisa zaželel sodelavkam v letu 1989?

Čim več uspehov pri delu in doma pri družinah ter da bi se ta kriza nekoliko umaknila in bi bil boljše, pa sreče...

Kaj tudi čim več novic za "radio"?

No, tudi tisto, samo takih pametnih, ne kakšnih neumnih (smeh)

Pa še standardno vprašanje: Kdo si zasluži letošnji "trn" in kdo "gartrožo"?

Za "gartrožo" bi predlagal MPZ Razpotje, pa ne zato, ker jaz pojem tam, pravzaprav si jo zasluži dirigent. Za "trn" pa ne vem...

Se bojiš povedati? - (smeh)

Ne, ne res ne vem., Eni pravijo klubu, drugi KS, ne vem...

Torej prepustiš odločitev nam?

Ja, ja, vsekakor.

SANDI ŠKVARČ

GOSTILNE: NAJPOMEMBNEJŠI OBJEKTI NA VASI?!

Gostilna je zelo pomemben objekt na vasi, za nekatere kar najpomembnejši. Sicer pa v očeh nimamo namena ugotavljati, kaj je za nas bolj pomembno: ali šola ali cerkev ali gostilna ali igrišče ali nekaj čisto drugega. Naš namen je skozi kratka intervjuja predstaviti obe naši gostilni, ki sta nemalokrat središče družabnega pa tudi kulturnega in celo športnega življenja na vasi.

Strinjam se z ugotovitvijo starejšega močakarja, ki je pred časom v gostilni Štefančič (o r Zori) skupaj z družbo mocoval, kako je gostilna za vsako vas zelo pomembna in potrebna. "Tam izveš raznorazne podatke, ki so ti potrebni: kao prodaja avto, kdo kravo, kao kaj kupuje, poiščeš lahko prijatelja, narediš kupčijo, izražaš veselje, žalost, jezo, žejo...!?" Ugotovitve, da lahko tudi po mili volji opravljaš in slišiš marsikaj pikantnega, boco veselo predvsem ženske - Alojzke, ki jim le včasih, tudi po krivici, pripisujemo lastnosti colskega radia.

V zgodovino gostinstva na colski planoti nimamo namena s tem sestavkom posegati, je pa prav gotovo bogata inupam, da jo bomo lahko enkrat v prihodnosti sestavili in objavili.

Oba colska "birta" sta se odzvala na našo prošnjo za finančno ali materialno pomoč. Pa to še ni bilo vse. Povabili smo jih pred naš mikrofon, jim postavili nekaj vprašanj, skratka, preberite kaj menita o colčanih, o svojem poklicu pa še o čem...

ZORKA Štefančič

Prednost smo dali "Štefančičevim", ki že 40 let neprekinjeno gasijo žejo in kaj vem kakšne potrebe obiskovalcev še. Prvo vprašanje se je nanašalo na razmišljanje v uvodu in Zorka je povedala naslednje:

Zakaj je po vašem mnenju gostilna eden najpomembnejših objektov na vasi? Tako vsaj razmišlja večina.

Ja, po mojem je tako, ljudje se nimajo kje shajati, kje pogovarjati, toda, da je najpomembnejši objekt na vasi, se mi ne zdi, da bi bil. V glavnem pa se mi zdi, da se morajo ljudje, še posebno moški, nekje shajati, da se pogovorijo...

Katere so največje težave in skrbi vašega poklica, ki vemo, da je zahteven?

To je res. Najbolj se mi zdi težavno to, da je treba delati preveč ur. To je največja težava, potem pa, ne vem, kako bi rekla, res je težko... Gostilna ni kot kaka druga panoga, kjer pridejo ljudje trezni, tukaj imaš delo tudi s pijanimi, s katerimi se je težko pogovoriti. Po moje je zaradi tega ta poklic težak, je pa še več stvari, ki niso lahke.

Vseh teh 40 let cela z gosti je dolga doba. Ali so se v teh letih gostje, torej Colčani, precej spremenili?

Spremenili? Seveda, nekaj so se že spremenili... Mislim, mladina je drugačna, je bolj sproščena kot nekdanj.

40 let, to je dolga doba. Takrat ni bilo takega razkošja, sedaj, je mladina bolj na nogah, si lažje pomaga, je pa težje delati z njimi, ker ima pač več vsega na razpolago.

Opravljuje Colčane najbolj muči vprašanje, kako gledate sedaj na konkurenco "Pri Tratniku"?

Po mojem... mene ne moti prav nič. Bili smo skoraj vseh 40 let oboji, le zadnjih par let jih ni bilo. Zame - kar jaz vidim, je bilo in je dovolj gostov za dve gostilni.

Če bi bila ponovno mlada, ali bi se še enkrat odločila za isto oot?

To pa ne, ne bi se več odločila za gostinca, ne bi bila nikoli več gostinski delavec.

Zakaj pa?

....smeh. Zato ker sploh nimaš prostega dneva. Tisti prosti dan, ki so nam ga sploh dovolili, je premalo, je samo za čiščenje, ali pa še za to ne. Drugače pa nimaš nobene proste ure, ki bi si jo "dal" svojemu življenju.

Ko si po vašem mišljenju zasluži letošnji "Colski trn" in kdo "gartrovže"?

....!?! (tišina)

Težko vprašanje?

Novi, v bistvu pa že stari in prekaljeni gostinski delavec Jože Tratnik, nam je na zastavljena vprašanja odgovoril oismeno. Preberite:

Kaj vas je vodilo, da ste iz varnega zavetja delovne organizacije podali med samostojne obrtnike?

Varno zavetje je zelo intimno in osebno. Moj dom je vseskozi bil Col in moja rojstna hiša mi je vedno dajala najbolj varno zavetje.

Družinska tradicija mi je pač globoko zajedla v dušo in odločitev, da nekega dne prevzamem očetovo in mamino tradicijo, ni bila težka.

V letih, ko vas ni bilo, se je na Colu marsikaj spremenilo, predvsem pa so se spremenili ljudje. Ali občutite to razliko med Colčanom izpred tridesetih let in današnjim Colčanom?

Cola v bistvu nikdar nisem zapustil, zato ne morem dajati ocene, kakšna je razlika v njegovem videzu in življenju v zadnjih tridesetih letih.

Ker imate dolgoletne izkušnje pri delu z ljudmi, nas zanima, kakšen naj bi bil pravičen odnos med gostincem in stranko. V mislih imamo seveda privat gostinca.

Gostinske uzance ter odnos do gostov in strank so dokaj jasno določene. Pri zasebnem gostincu je odnos do strank še toliko bolj pomemben, menim pa, da se največkrat ta odnos in počutje realizira z obojestranskim sodelovanjem gostinca in gosta.

Kaj bi preko našega časopisa sporočili krajanom - tako vi kot člani vaše družine, ter kaj si želite v novem letu 1989?

Krajanom želim, da bi v letu 1989 dosegli večino ciljev in želja, ki jih porojeva ta težki čas, in da bi kljub pehanju za boljši vsakdan vsakega posameznika zbral toliko volje in moči, da bi v okviru vasi zaživel tudi skupno veselo družabno življenje.

Kdo pa vašem mišljenju zasluži letošnji "Colski trn" in "Colsko gartrovže"?

O colskih trnih in gartrovžah slišim prvič in tudi se mi ne zdi umestno, da bi osebne poglede javno razgrinjali izven organov, ki o tem odločajo v Krajevni skupnosti.

P R I T R A T N I K U

SANDI Škvarč

16 COLSKI ŠPORT N°1

ROKOMET

ROK COL

Poleg šole, gostilne in cerkve je na vasi eno glavnih zbirališč, predvsem seveda mladine, igrišče. Colčani, pa tudi Malopoljčani, Zagolčani, Gozdanci in Križnogorci, da ne bo zamere, so se že od nekdaj, hočeš nočeš, ukvarjali tudi s športom. Res, da so bile športne panoge predvsem: košenje trave, spravilo lesa in delo na njivah, pa vendar. Po pripovedovanjih sodeč so bili tudi dobri maratonce na dolge proge. Danes že prileten možakar se je hvalil, kako so poleti po celodnevem delu pri košnji, ponoči obiskali kar več gostilen in veselje po širši okolici Cola - seveda peš. Drugi dan pa so z nezmanjšano vneto nadaljevali z delom. Nam, ki se dandanašnji komajda odpravimo - z avtom seveda, do discota v Črni Vrh, se zdi tako pripovedovanje komaj verjetno.

Pa se preselimo v nekoliko novejšo zgodovino športa na Colu. Prvo organizirano udejstvovanje s športom se je pojavilo v šoli, sploh pa takrat, ko so poleg šole zgradili igrišče. Bistvena prelomnica za športa željno mularijo na Colu in oklici je bil prihod novega učitelja Vojka Stegovca, ki je predvsem učence iz višjih razredov "zastrupil" z za njih novo igro z žogo - rokometom. Poleg "Med dvema ognjema", nogometa in drugih iger, so postale ure telovadbe zanimivejše predvsem po zaslugi rokometu. Učenci so se učili podajanja, fintiranja, strelav na gol, spoznavali so pravila itd. Kmalu so sestavili prvo ekipo in z njo nastopali na medšolskem tekmovanju. Rokomet se je seveda razvijal in širil tudi med učenke. Prve generacije "rokometošev" so že zapuščale osnovnošolske klopi, toda v njih je še tekla želja po igri in nekaj največjih zagnancev je leta 1976 ustanovilo rokometni klub, seveda s pomočjo in sodelovanjem tovariša Stegovca. Prav po njegovi zaslugi je bil klub v prvih dneh deležen velike pomoči Osnovne šole, predvsem materialne pomoči, ki se je odražala v žogah, dresih, štoparicah, ... Po uspešnem premagovanju začetnih težav, kjer je veliko vlogo odigral tudi Branko Leban, se je klub seveda razvijal in silil navzgor. Pomemben uspeh je bila uvrstitev v II. republiško ligo Zahod, skupaj z mladinsko ekipo, ki je pogoj za nastopanje v tem rangu tekmovanja. K temu uspehu je veliko pripomogel Rušt Ivan, dolgoletni "alfa in omega" našega kluba

Manjša kriza je prišla z razširitvijo šole in s tem uničenjem asfaltnega igrišča ter z vrnitvijo nazaj v Primorsko rokometno ligo. Toda rokometošji niso obupali. Čeprav so tekmovali vedno v gosteh, trenirali po vseh možnih koščkih asfalta po Colu, so vztrajali do velikega trenutka in nove prelomnice v zgodovini rokometu na Colu - otvoritve igrišča, ki je bila prav ob 10-letnici obstoja kluba. Te pomembne prireditve so se veselili vsi Colčani, saj je igrišče tako spet postalo zbirališče rokometošev in ostale "mularije". Čeprav smo si od novega igrišča veliko obetali, pa je v zadnjih dveh letih le čutili nekakšno upadanje zanimanja za to paradno disciplino colskega športa. Sploh pa je žalostno, da je najmanj zanimanja prav pri mladincih, kajti letos smo bili v klubu prisiljeni ukiniti mladinsko ekipo in odstopiti od tekmovanja v Republiški mladinski ligi. Kaj pomeni to za Col, za klub ter kakšno "nagrada" so si mladinci zaslužili, poiščite in preberite na straneh časopisa. Kljub vsemu pa je pohvalno delo s po mladkom, ki ga opravlja Trošt Lucijan v šoli, tudi sam še vedno aktiven rokometoš. Poleg njega je aktivna še skoraj vsa granitura rokometošev izpred 12 let in prav mi obljubljam, da bomo z rokometom živeli še naprej.

Na čelu kluba je že drugo leto Darko BAJC. Pred sedanjo funkcijo predsednika je bil več let blagajnik, torej povezan z delom, uspehi in neuspehi kluba. Za naš časopis je odgovoril na nekaj vprašanj.

S kakšnimi občutki si sprejemal funkcijo predsednika kluba, saj si kot dolgoletni član IO dobro vedel, s kakšnimi težavami se boš srečeval?

S kakšnimi občutki sem sprejemal funkcijo predsednika? Ja, občutki niso bili ravno prijetni, kajti že dve, tri leta se je v delo, da gre klub navzdol, dosegel je svoj nivo. Klub kot tak je bil precej v razsulu, seveda je bil vzrok to, da ni bilo dve leti igrišča na Colu in to se je precej poznalo, mogoče se to še bolj pozna danes. Sprejeti funkcijo predsednika kluba? Dogovorili smo se, da bom zraven sebe imel IO, ki bi mi pomagal. Lepo smo se dogovorili, izgleda pa, da ta stvar ni "laufala", tako kot bi morala.

Velik neuspeh, kar tragedija, je ukinitve mladinske ekipe. Kaj boš preko našega časopisa sporočil mladincem - bivšim igralcem in njihovim staršem?

Višek vsega tega je bila res ukinitve mladinske ekipe, ki je nastopala v Slovenski mladinski ligi Zahod. Bilo je

precej vzrokov, verjetno pa so se nabrali z leti. Verjetno je bilo slabo strokovno delo z ekipo. Prejšnja ekipa je bila res dobra in ponavadi je tako, da za dobro generacijo pride praznina, ki jo je težko zapolniti. Poleg vsega pa se tudi igralci - mladi fantje, niso zavedali, da je treba tudi v rokometu nekaj delati, če hočejo, da se pokaže uspeh. Najbrž so si mislili, da bo šlo vse bolj na lahk, kakor vožnja s kolesi po Colu sem ter tja, ali kaj podobnega. Potreben je trening in tudi žrtve.

Prvič v 12-letni zgodovini colskega rokometu se je zgodilo, da mladinci niso šli na tekmo. Ne vem, če so temu krivi starši. Res pa je tudi to, da rokomet vedno več stane - copate, dresi, itd. Klub vsega tega ne zmore financirati sam in je precej bremena na ramenih staršev. Zdi pa se mi vseeno boljše, da bi šli fantje na igrišče, saj bi tudi starši vedeli, kje so, ne pa da jih puščajo okrog z motorji po discotih in raznih zabavah. Mislim, da na igrišču ni slabe družbe.

Večkrat si že ob raznih krizah dejal, da boš opustil delo v klubu. Kaj misliš o tem danes? Mogoče so te k delu v klubu spet pritegnili starejši člani, ki so spet aktivni rokometošji?

Letos so me posebno razveselili člani, ki so se bolj za rekreacijo, pa vendar, spet zavzeto lotili rokometu. Lepo je, da smo se spet dobili skupaj; gremo na tekmo, po tekmi se kaj pogovorimo, včasih tudi kaj malega popijemo... Toda to ni tisto delo, ki bi moralo biti v klubu. Večkrat sem že ob takih krizah mislil pustiti delo v klubu, pa so me, ali sem se prepričal, da bi se le splačalo še naprej delati in ustvarjati. Dobiti bi morali nove mlade in zagnane, ki bi bili pripravljene več delati, kaj novega pokazati ter peljati ta klub naprej, da bi se spet dvignil na eno raven, na kateri je bil pred petimi leti (republiška liga, op.p.).

Kdo si po tvojem mišljenju zasluži letošnji "Colski trn" in "Gartrožo"?

Ja, res imamo v klubu še precej prostora za diplome in priznanja, mogoče bi "pasal" tudi en "trn", čeprav to ni najbolj lepo. Mogoče se je ta trn nabiral že par let, tako da smo si ga letos res zaslužili. Za "Gartrožo" pa ne vem. Mogoče bi predlagal Tratnik Antona...

Tone jo je že dobil.

A, jo je že dobil? Potem pa ne vem, kdo. Mogoče za telefonijo, saj se fantje zares trudijo, ne vem kdo drugi bi si zaslužil kaj takega.

**SANDI
Škvarč**

1976

LOVCI-

LD JAVORNIK

Lovci so sigurno ena izmed najstarejših organizacij na Colu, njihova bratovščina pa se še vedno veča. S svojo prisotnostjo dajejo prav svojevrsten doprinos vaškemu življenju. Vsi jih poznamo po njihovih zgodbah, pa naj bodo resnične ali izmišljene, izplača se jih prisluhniti. Če pa je potrebno, prav radi priskočijo na pomoč, tako drug drugemu, kot skupnosti. Zato prav gotovo sodijo tudi v naš časopis. Nekaj o zeleni bratovščini nam je povedal gospodar LD Mile KOVSCA.

1. Kaj je tisto, kar vas privablja in združuje v lovski organizaciji?

To je ljubezen do narave, do divjadi in ker nas je več in držimo skupaj, lahko v tem smislu tudi marsikaj napravimo.

2. Kateri so glavni problemi lovske družine, tudi glede stekline in velikega števila risov, in kaj lahko kot gospodar LD Col svetujete vaščanom glede teh nadlog?

Hja, problemi. Probleme ima vsaka organizacija, pa naj bo to športna, lovska ali delovna, to ni kaj. Pri nas pride največkrat do finančnih problemov, npr., če se plana ne realizira, to potem tepe in to je en velik problem.

Glede stekline bi rekel tole: ljudje bi se morali najprej sami varovati, predvsem kar se tiče domačih mačk, ker so ravno tako velike prenašalke; takoj za lisicami pa potepuški psi. Ljudje bi morali vsako poginulo divjad, pri kateri ne morejo ugotoviti vzroka smrti, pustiti pri miru in potem v najkrajšem času obvestiti vsaj enega člana lovske družine, da divjad pregleda in po potrebi intervenira do veterinarske inšpekcije.

3. Kaj pa glede risov?

Risov. Risi ljudem niso nevarni; delajo pa veliko škodo divjadi. En ris lahko uniči tudi cel plan povprečne lovske družine. Vsako leto, recimo lovska družina planira za odstrel 80 kom srnjadi, potem jih še ris pomori 80 in tako gre prektično 160 kom. srnjadi letno, narava pa tega ne bo mogla več dati.

LOV

Davno je tega, ko je bil lov človeku boj za preživetje in so ognji goreli pozno v noč. Zdaj pa svet ostaja brez zelenja in drevja, svet se duši, svet postaja veliko smetišče. In v eno od zadnjih oaz so lovci prinesli mlade račke in jih spustili po bistrem potoku do jezera. Račke se niso prav nič bale človeka, ki jih je hranil in se včasih celo igral z njimi, kajti niso niti slutile, da jih ljudje redijo za tarče na lovu. In ko je napočil čas ubijanja, so začudene račke spustili v lovišče. Samo račke so bile že tako navajene na človekovo bližino, da v njihovem pogledu, ko so omahnile pod strelom lovca, ni bilo nič več obtožujočega.

4. Povej nam eno lovsko?

Hja, lovsko; teh je ogromno... za lovske je bil ta stari Koren... veste, to kar se pove o lovstvu je vse pošteno... ma, ne vem nobene!

5. Kako se lovska družina vključuje v življenje in delo krajevne skupnosti?

V glavnem gre tu za pomoč, največkrat finančno, če pa se ne da na ta način, potem pa s samim delom. No, preuredili pa smo tudi stari WC pri združnem domu. Sedaj imamo tam hladilnico in tudi prostor za seje lovske družine. S tem smo precej pripomogli lepšemu izgledu okolice združnega doma, kajti uredili smo tudi bližnjo okolico hladilnice, kolikor se da, tudi vzdržujemo.

6. Kaj misliš o našem odboru?

Ja, lahko rečem, da za ta odbor nisem slišal, dokler nismo prejeli vaše prošnje za finančno pomoč... vendar mislim, da če se boste dobro držali, bo ta vaš kolektiv še naprej dobro uspeval; kaj naj jaz drugega rečem?

7. Kdo naj bi po tvojem mnenju dobil colski trn in colsko gartrožo?

Na to vprašanje vam pa ne morem odgovoriti, ker sem v drugi krajevni skupnosti. Ne vem, nekoč je bil zelo razvit rokomet, kako je sedaj, ne vem? Potem, krajevna skupnosti, tudi ne vem, kje je naredila kakšen "kiks", na to vprašanje vam res ne morem odgovoriti.

SIMON Škvarč

JAVOROVEGA LISTA

Glasilo učencev
05 Jože Lomšič
Col

SMRDETOVE ZGODBE ali PRI ZEBELAH IN SMRDETU NIKOLI NE VEŠ...

SMRDETOVI SO IMELI V LAZIH POD OREŠJEM ZELO VELIKO ROŽ.

Italijanov ni mogel videti. Enkrat jih je bila polna gostilna, pili so in peli, seveda po italijansko. Smrde je šel kar tja mednje, pil je z njimi in pel na ves glas, po slovensko, tako da ga Italijani niso razumeli. Dobro da ga niso, če ne bi mu trda predla, saj jim je v svojih pesnih vse mogoče prerekel.

Enkrat se je prišel strič k njemu tudi colski župnik Janc. "Smrde, če bi me lahko ostrigel," mu je rekel. "Oja, lahko, zakaj da ne! Kar vsedite se!" Župnik se res vsede, Smrde pa vzame strik in ga začne vezat ob stol. "Kaj je tebi, kaj se ti je zmešalo ali kaj?" je začel zijat župnik. "Ja, saj se tako jance striže, ali ne?" se je Smrde delal neumnega. In kaj mu je tel, Janc, saj je vedel, kakšen je.

Smrde je bil vaški brivec. In tako je prišel k njemu na prvo britje Smrčkov Janez. "Ja," mu je rekel Smrde, "prvo britje je najtežje. Za to so potrebne posebne priprave." In je postavil stol na sredo ceste, Janez pa se je mogel z eno roko držat za nos, z drugo pa za palec na nogi. Usta je mogel imet odprta, jezik pa iztegnjen. In takega ga je našajfal po celem obrazu, tudi po čelu in čez oči. Ljudje so hodili prav takrat tam mimo od maše in so se Janezu smejali: "Kdaj boš, ti, osel, pameten!"

Eno nedeljo je bila spet polna gostilna glasnih Italijanov. Ta narod ne zna potihoma govorit. Kamor pridejo jih je takoj polna hiša. Smrde pride noter v najslabši obleki, v tisti, v kateri je prej gnojnico vozil, v usranih gumijastih škornjih in tak se je motovilil tam med mizami. Temu je stopil na prste, ob drugega se je spotaknil, ob tretjega obregnil in kmalu je bila gostilna prazna...

En drugi bot je belil na Colu, pri Ulini. Videl je, da je Ulinka za kosilo dala kuhat zelje, on pa zelja ni maral. So mu dišale klobase, ki so se sušile pod stropom. In ko je gospodinja šla za hip iz kuhinje, je hitro vsul v zelje en par pesti soli. Pole je delal svoje delo naprej, ko da ni nič. In res. Opoldne da bo gospodinja dela tisto zelje na mizo. Seveda je prej še pokušala, če je zadosti slano. Jej, kako ji je zašumelo gor v glavo! Se ni dalo jest, tako je bilo slano. In je začela zijat na hčer, češ, kaj se vtikaš v kuharijo in tako. Ma ni nič pomagalo. Na hitro je mogla nekaj narest in je Smrdetu skuhala klobase...

Smrde je bil zogar, cestar. Vse se ga je balo, še posebej otroci in ženske. Ko so šli mulci v šolo ali pa iz šole, so ga zmerjali: "SMRDE - POPRDE, SMRDE - POPRDE!" On pa je tekal za njimi, z roko je iskal po žepu, kakor da če potegniti fovč, in kričal: "Skopiti, pa nič pomazati! Skopiti, pa nič pomazati!" Je bil tudi malar, tu in tam je komu pobelil kakšno sobo, kapelice in svetnike je farbar, kakšen lonec je zaflikal in tako. S sabo je zmeraj nosil sol, da si je z njo solil kofé, če mu ga je kdo ponudil, nikoli ga ni sladkal. Rad je tudi čikal pelin in zmeraj je imel poln žep teve grenkobe. Ko je zel dobro sčikal je bila že brez okusa, je kepico spravil v žep. In je čakal na priliko, da bi jo komu stisnil v dlan.

FRANC Černigoj

ZGODBE O SMRDETU BODO IZŠLE V OBLIKI KOLEDARJA - 12 ZGODB - 12 ILUSTRACIJ - NASLEDNJE LETO PRI KNEČKEM GLASU. ILUSTRIRALA JIH BO SILVA KARJIN.

KRONIKA

DOGODKOV

za leto 1988

Ze tretje leto zapovrstjo vas mučimo s to, nekoliko opraviljivo rubriko colske novoletne proslave - kroniko dogodkov ali na kratko rečeno, inventuro. Ker se letos, predvsem s časnikom, vračamo nekoliko v zgodovino, je prav, da pred pričetkom "opravljanja" rečemo še dve tri besede o "zgodovini" te točke proslave.

Osnovni namen te proslave je zabavati ljudi in tega načela se držimo tudi pri sestavljanju kronike. Skozi humor in na šaljav način obravnavamo dogodke preteklega leta, vmes pa je tudi kak izmišljen štos. Posebno smo pozorni na velike, pa tudi majhne napake, zmote, boljše rečeno "kikse" naših krajanov, še posebno tistih, ki so nekako bolj izpostavljeni. V tem, ko nekoga opominimo na storjeno napako ali na šaljav dogodek, ni se mu je pripetilo, ni nič tragičnega. V odboru menimo, da se Colčani dovolj poznamo med seboj, da se lahko tudi take stvari vključijo v javno prireditve.

Lahko pa vam zaupamo, da smo v teh dveh letih doživeli tudi marsikatero, za nas grenko obtožbo na račun te kronike, pisec teh vrstic pa tudi grožnja s tožbo. Blagor ubogim v duhu!

Se pred predstavitvijo tega letoletnega truda smo morali, tako lani kot tudi letos, nekatere stvari spreminjati in črtati iz kronike. Upamo in si želimo, da tisti ljudje, ki se slučajno znajdejo v naši kroniki, ne bi postali predmet posmeha, temveč predvsem spoštovanja, ker se o njih govori, celo na novoletni proslavi, kajti kdor dela, tudi greši. Saj poznate tisti prepovor: "Leni koraj ima samo eno napako in sicer to, da je len."

Vsemu navkljub se je in se tudi bo našel kdo, mogoče je celo danes med nami, ki komaj čaka na kakšno pikro ugotovitev naše inventurne komisije. Tak ne pozna zakone, mrvica veselja, ki nam je gotovo vsem potrebna. Doživeli smo primere nekako v tem stilu, čes, ali nas ni sram, kako smo tega in tega obdelovali, če bi mene, bi vas zagotovo tožili-(a).

Letos kritike na naše delo, razen posredne, izza prižnice, še nismo doživeli. Če pa je po vsem povedanem še kdo, ki se čuti "užaljenega", mu ne ostane drugega, kot da se oglasi v Ajdovščini v stavbi zraven Lipe ...

Kar nekam predolg, pa vendar nujno potreben uvod je za nami, zato se lahko zatopimo v preteklost.

Vstopimo v časovni stroj... odpotujmo z mislimi tja v začetek letošnjega leta, sprostimo mišice, pozabimo na sovraštvo, skrb in probleme, splezajmo, povzpni mo se čisto na vrh abecede in že je tu stara dobra črka A, A kot Alpina... Začnimo torej naš potep po abecedi...

To, da je Alpina na Colu tudi naš radio, je že staro in vsem poznano dejstvo - je že predpotopno, bi rekel Štef, tako da o tem ne kaže izgubljati besed. Drugih novic pa je toliko, da jih je kar preveč, zato le k najvažnejši.

V začetku leta je Jože Smole odkril v Ajdovščini geološko pot, seveda ob sozvočju tonov iz grl našega Razpotja. Krajanji pa verjetno ne veste, da že leta in leta obstaja geološka, pa tudi gostilniška pot, iz Zirov do Cola, ki jo že leta in leta ohranja, sedaj že kar "naš" Marjan. Ta pot pa je že stara in "znucana". V začetku leta so torej odprli v Ajdovščini novo geološko pot, tej pa sedaj grozi da bo ukinjena. Zakaj? Novica je dokaj nova in sveža. Alpinke so na zboru delavcev, ker je pač sedaj to v Jugoslaviji zelo moderno, izglasovale Špehu nezaupnico. Ni kaj, modri je treba slediti. Kaj je razlog temu, še ni zanesljivih podatkov, saj prihajajo iz obeh smen nasprotujoče si novice.

Neuradno pa smo izvedeli, da ga včasih oelavke, če imajo srečo, vidijo celo v fabriki, kar pa je vsekakor premalo za plodno sodelovanje. Več ga namreč vidijo drugi delavci in krajanji, tako po Colu, Ajdovščini, Idriji in še kod. Zenskam seveda to ni prav, saj takega šefa, ki bi se razdal več za druge, ne marajo več.

Mogoče pa je to nezaupnica le kontra naših delavk vrhovov firme v Zireh, kajti njihovega "Inkota" - šefa prikojevalnice, so poklicali na odgovornost. Tudi njemu grozi kazen. Ha, kakšna kazen? Ja, kakšna moderna, vendar. Moderna kazen pa je danes - izključitev iz partije.

Ker Alpina ni prispevala niti dinarja za naš časopis, kljub vsotam, ki jih namenja za reklamo, naj bo za letos le toliko o tej colski industriji. Zaključek pa naj vseeno bo in to v telegrafskem stilu: "Štef in Špeh na tapeti!"

Ne ostane nam drugega, kot da se spustimo po abecedi navzdol do črke G, na kateri visi in se majo naše gasilsko društvo. Komaj še visi, in malo manjka, da ne pade prav na dno, kjer nanj preži Z - žareča in žlehteča lenoba njegovih članov, ki tu čisto na dnu gasijo Z - žejo, mladinci in mladinke pa skrbijo za Z - žure. Le stopničko više je Z - zaskrbljeni preosečnik Miro, ki gleda na svoje članstvo pod sabo, pravzaprav pogleduje tja, kajti vsak pogled na svoje izgubljene ovčice ga zelo Z - zaboli. Pravkar se je namreč vrnil s stopničke više, kjer je opravljal še zadnje račune

za spomladansko V - veselico, ki je seveda imenitno uspela. Uspela je celo tako imenitno, da je bilo kar V - veselje. No, vesela je bila tudi ostala gasilska raja, vendar čisto na dnu, kjer je kar Z - žarelo od veselja. Sedaj se od tam širi le dim Z - žejnih požarov, ki zaudarja po Z - žarki lenobi. Vzdrabi jih le znak sirene, ki pa ostaja, hvalabog, nema, saj se jih požari kar usmilijo. Kaj naj še povemo o njih? Mogoče za konec le še statistični podatek ... Na veselici je bilo 339 obiskovalcev. Le kako so to ugotovili? Prešteli so prazne steklenice od Ribiči in ugotovili, da se je notranje požare pogasil z 339 litri te tekočine. Preprosto. Če si kaj možaka, ga pa ja spijšes in liter!

Pa se vrnimo nazaj tja, kjer smo začeli to žalostno zgodbo - proti vrhu abecede. Toda na začetku poti nazaj proti G-ju nas že na prvi stopnički prime pod roko Z-Zorka, nam pokaže bližnjico in že smo v G - gostilni. Le kaj je tu novega in mogoče tudi pikantnega, da bi krajane zanimalo? Nič takega, mogoče je še največja novica ta, da so "trufarji" končno dvignili tarife pri kartanju in tako prešli na plačevanje z bankovci. S tistimi, ki pa igrajo "tršiljo" ali "einz", je tako kot z našim dinarjem - tako hitro se menja tarifa, da komaj sledimo. O, pa vendar je tudi tu nekaj novega. Povsod, tako pri nas kot v tujini, dajemo nezaupnico starim vodstvom, jih zamenjujemo na položajih, skratka, morajo se umakati in prepustiti mesta mlajšim. Novi obrabi za šankom v tej gostilni dajejo slutiti, da bo tudi tu kmalu drugače, da bo torej tudi to, neke vrste gasilstvo, živelo še naprej. Juhej! bi rekel Tonček.

Pa nikar ne očitimo naprej, kajti tu so še G - gostilne. Lahko celo rečemo, da so se v zadnjih nekaj letih ta pribražila črka žejnih in lačnih razmožila kot gobe po dežju. O bifeju ali kontejnerju pri Ančki tokrat nič zanimivega, bolj zanimivo je na Dopolavori, kjer je parkiranih toliko avtomobilov, da bi se lahko reklo "Lavoro" ne pa "Dopolavoro". Tu se lahko v praksi vidi tisti prepovor, ki pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa, saj se je za šankom zamenjalo že več generacij. Pred šankom pa seveda toliko, da se jih ne da prešteti. Žejnih, lačnih

ali kakorkoli zabave in družabnega življenja žejnih krajanov je toliko, da napolnijo bife, obe gostilni, pa še jih ostane pred vrati pri Tratiniku lepo število, seveda po enajsti uri zvečer. Sicer pa ne vemo, ali je kaj narobe z gosti ali z urnikom v tej gostilni, kajti enkrat je zaprta ob enajstih, drugič pa lahko dobiš pijačo zjutraj, preden greš na šiht. Gostinstvo je stara tradicija Cola, gostilne pa celo ene najpomembnejših objektov na vasi. Gostilna na Dopolavori je prav po zaslugi tradicije znana daleč naokoli, celo preko meje. Kar vprašajte, le kdo ne pozna tistih čudovitih, dišečih, Jožetovih svinjskih nog, oprostite, krač.

Joj, hitro naprej, da nas kdo ne sliši. Hitro naprej, pravzaprav navzdol po abecedi, do naslednje pomembne črke. Aha, mislim, da bo tu, na sred'. (najbolj gotovo) in tu se lahko pomudimo malo več časa. Kako tudi ne, saj smo v varnem zavetju K - Krajevne skupnosti Col. Ja, kaj pa tako kričijo med seboj? Aja, telefon "rihtajo", sedaj pa trenirajo, kako bo takrat, ko ne bo delal in bodo spet uporabljali tistega starega. Saj veste, dve prazni konzervi od paradajza, malo špaga pa je ...

Nekateri so seveda zelo napredni. Kupili so aparat, ga priključili v vtičnico in sedaj čakajo, da jih kdo pokliče. Da morajo priti prej še strici s PIT-ja in privleči kabel je le malenkost, potem pa se bo telefoniralo, da bo kar veselje poslušati.

Pa vsi so tako umazani? Seveda, stara bolezen, voda je otekla, ni je in ne ostane drugega, kot biti nekoliko umazan. Sedaj nam je lahko še bolj jasno, zakaj je Col znan po svinjskih nogah, kajti v vodovod so se naselili pajki in počasi bo spet prišlo v veljavno tisto staro pravilo glede umazanije: "Ko se osiši, se okrušiš".

Novica leta pa je prav gotovo tole. Enkrat, proti jeseni, so se začele širiti novice, da se bo Zagolšč res tudi uramo tako imenoval, to pomeni, šlo je za ocepitev od španovije z Malim Poljem. Saj res, Zagolšč je Zagolšč in ne more biti Malo Polje. Toda Malopoljčanom to ni bilo povšeči, zato se je organiziralo in zbralo njihovo podzemlje. Aktivirala se je skupina BLACKSAWERS, kar pomeni "Črni Zagarji" in v viharni jesenski noči je padla stoletna topola, simbol, ponos, znamenitost in nekakšen stražar na vhodu v Kebrovsko deželo. BLACKSAWERS so napadli hitro in učinkovito - boj je bil že vnaprej odločen. Po vsakem takem napadu se ugotavlja in išče storilce, tokratne pa je dala in vzela vihar na noč. Omenjeni dogodek je dal navdihla bolj poetičnim dušam in počasi nastaja pesem, ki gre v začetku nekako takole: "Topola zelenela je, tam v dišečem kalu."

... Malopoljčani se seveda bojijo protidurcev. Bojijo se za drevedov topol po Poljski ravnini. Organizirali so straže, da mislijo resno na obrambo, so dokazali tudi s tem, da so poslali "Naceta" na specializacijo v Sonbor in to v letalsko enoto? Bog ne daj vojske!

Ko še ni bilo časopisa, je svet KS o važnih stvareh krajane obveščal preko oglasne deske v Zadržnem domu. Koliko le stvari krajanji tudi berejo, je seveda druga stvar, gotovo pa ni šlo mimo Colčanov obvestilo o kopanju grobov. V tem obvestilu jo je zagodel tiskarski škrat in to kako zagodel! Iz sicer zgledno sestavljenega obvestila je nastal neke vrste črni - obešenjaški humor. V obvestilu navajajo, kako je na Colu zadnje čase problem kopanja grobov. Zato naj bi v bodoče to delo opravljal sosedje umrlega. Na koncu dopisa piše takole: "Sosedje naj se s svojci dogovorijo o izkopu in pokopu umrlega!" Da krajanji ne bi bili preveč zbegani, je kasneje nekdo to napako popravil, sicer

- colsko opraviljanje

ne vem, kako bi to izgledalo v praksi.

Podobno kot gostilne rastejo na Colu kot gobe po dežju tudi P - poštarji. Lahko trdimo, da smo prava poštarstva veselila.

Tudi ta poklic prehaja iz roda v rod, iz generacije v generacijo. Da je ta poklic težak, pa tudi nevaren, o tem ne dvomimo. Zamislite si samo, koliko hišnih števil pa gostiln in jeznih psov preži nanje pri opravljanju poštarstva poslanstva. Odločili smo se, da prispevamo k olajšanju njihovega dela vsaj na Colu. Pripravili smo predlog poimenovanja ulic na Colu in upamo, da ga bo svet KS upošteval, ko se bo za to tudi uradno odločil. Glavna cesta ob cesti Črni Vrh - Ajdovščina se mora seveda imenovati Colska Avenija, cesta proti Podkraju - Podkrajjska, cesta v Orešje - Samska, center Orešja pa Šuni Dol. Cesta proti Zagolču bi morala biti - Cesta padle topole, pot proti pokopališču - Predjamska, cesta proti Policam - Meduogorska, področje okrog Alpine pa Industrijska cova. Križišče Podkrajjske in Colske Avenije mora biti - normalno - Korenova rajda. Skoku bi se reklo - Gadja vas, prostoru pred gostilno Stefančič - Pepetov trg ali pa Skupne Zgornje, Hrastovi gorici pa bi najbolj ustrezalo ime Brez hrastova gorica. Največ predlogov za novo ime ima vsekakor ulica, ki poteka ob cerkve mimo OS do Mladinskega doma. Prisluhnite petim predlogom ter razmislite:

B'kžajfarska, Ulica mal contenti, Sporna ulica, Ulica Vatikan ter Ulica radia "Gaveta". Vse predloge dajemo v javno razpravo, dobrodošli pa so tudi dodatni predlogi.

Kar precej novic se je nabralo na tej stopnički našega sprehoda po abecedi, zato hitro naprej, kajti le stopničko niže se odvija pravi boj. Do zob oboroženi možakarji v zelenih uniformah sem ter tja streljajo vsepovprek. Saj to so naši L - lovci, ki imajo skupni lov. Naši lovci so baje zelo uspešni saj prinesejo čomov kakšnega polha ali nesrečnega zajca, kaj več pa že rečeje. Letos so imeli precej dela s steklino. Stekljih lisic in lisjakov je baje kar mnogo, tako da je bilo dela res veliko. Na pomoč so priskočili tudi njihovi potomci - toda sramota, eden od njih - Janez, je prav sredi vasi, vsem lovcem in vsemu orožju navkljub, vplnil steklega lisjaka in to z lopato. V odbor smo prejeli star orumenel list, na katerem so stari "šaljivi dogodljaji colskih lovcov", neznanega avtorja. Preberimo si odlomek, da se prepričamo, kako se svet ni dosti spremenil:

"... Posebno hud lovec je s Polja Matiče, so psi mu poginili, zdaj strelja le ptiče, naj bodo Katorna, golob, Frankolin, vsem ptičem prisegel je smrt in pogin. Pred nekaj se dnevi po polju je plazil, in čudnega ptiča tam v grmu zalazil. Le čakaj ... si misli ... ušel mi ne boš - sproži - in v grmu je umrla kokoš.

Prav dobro je vsakemu Colčanu znano, da k lovskemu krožku se šteje tudi Bano. Nedavno v Suhem so vrhu lovili, srnjake in srne okoli podili.

Lovc Bano zasilši, da v grmu šuni, pomeri v smer grma in naglo ustrelj. Gonjač tam v grmu prav mlo ječi in plat obstreljeno si z roko drži. Oj, jager nesrečni, da vrag bi te vzeli, namesto srnjaka si mene zadel..."

Z lovci smo se tako plazili po grmovju in skalovju po goščavah in goljavah in naleteli na gosto in konaj prehodno trnje. Le od kod prihaja, kje raste? Aha, tam je, le stopničko nižje, kjer kraljuje M - mladina, dobitnica lanskega "Colskega trna", ki ga seveda z veliko ljubeznijo in vnuemo, oprostite, nevnemo goji naprej. Še dobro, da je novi predsednik iz Orešja in prav blizu studenca, da lahko po potrebi zaliva in ohranja ta simbol nedela in neusneha.

Pravijo, da na mladih svet stoji, mi pa dodajamo, na predsedniku stoji osnovna organizacija mladine, kar se pri nas ne čuti. Prejšnji pregovor lahko tudi malo spremenimo: v discotu mladi stojijo ali bolje rečeno tudi ležijo. Mislimo, da bi lahko tam ustanovili novo colsko mladinsko organizacijo. Za podrobnejše informacije vprašajte Bobota, Glisto in ostalo mafijo, kajti mi hitimo ven iz tega oglušujočega, zadimljenega in z bliski prestreljenega prostora. Hitimo in hitimo, malce omtični in zaslepljeni in bum - razbijemo našo vodnico po dogodkih leta 1988 - abeceda... Po kupu črk iščemo pravo, vse je razmetano, vse zmešano, le kaj bo zanj. Zaslišimo jok, da, pravi jok, fantovski jok. Le kaj je spet narobe na tem božjem Colu? Nič, narobe je v

božjem hramu, kjer naš župnik pobira denar strežnikom, ki so si ga zaslužili pri obceti, krstu ali pogrebu, pa celo tistega, ki so ga zaslužili z velikonočnim ognjem. Ta denar gre baje za lačne otroke. Če je že tako, da ga mora imeti on, mu predlagamo, da ga skrbno spravi, saj, če bo šel naš socializem tako naprej, bomo kmalu vsi lačni otroci.

Vik in krik pa še kar naprej, pa še vedno otroški. Toda, to je le nekdo, ki kriči bolj kot otroci. Saj to je vendar krik iz naše telovadnice iz grla tovariša Lučkota, ki uči učence nemogočih korakov angleškega valčka.

Proč od tega hrupa in prašu v telovadnici. Poglejmo raje malo v novo, svetlo, lepo šolo. Tu je vse novo, celo ravnatelj je nov. Pravkar obdeluje hišnika: "toliko in toliko kilometrov moraš narediti vsak dan in pika"... "Ne, tu ni pika tu je vejica", se sliši nadstropje više in naprej "kdaž vam bo že enkrat jasno, da je bil Cankar naš največji pisatelj. Zapišite si to že enkrat v svoje zveščiče!" kriči Francelj. Še nadstropje više se nevidno priključimo pouku zgodovine. Pravkar obravnavajo zgodovinske in naravne znamenitosti Cola. Stari grad, ostanki Rimske ceste, cerkev in ... Ja, res, toliko let je že pri nas, da lahko med naravne znamenitosti Cola štejemo tudi Udarja.

Skoraj smo pri kraju našega potepa po letošnjih dogodkih, kajti v kupu abecede ne najdemo nobene pametne novice več. Kup črk pravzaprav bolj spominja na colsko podrtje, imenovano tudi odkupna postaja zelišč, kot pa na kaj drugega, in res lahko končamo. Toda, žvižg z rokometnega igrišča? Kaj pomeni?

To je vendar "time aut" - "time aut" za podelitev nagrad.

Kakšno naključje, prav na rokometnem igrišču bomo lahko podelili prvo in zelo zvenco nagrado. Za kaj gre?

RK Col obstaja že celih 12 let in v teh letih je doživel veliko uspehov, neuspehov, vzponov in padcev in še bi lahko naštevali. Z vsa dejavnostjo kluba je povezanih veliko ljudi, predvsem Colčanov, in vsak od njih je dal klubu svoj pečat dela, truda pa tudi odrekovanja. Od VOJKA Stegovca preko predsednikov SILVOTA Tratnika, JOŽETA Rušta, ANTONA Tratnika, IVANA Stefančiča, DARKOTA Bajca, do trenerjev FELETA in LUCOTA, pa do dolgoletnega najzvestejšega klubaša IVANA Rušta. To so imena, ki bodo za vedno zapisana v zgodovino rokometna na Colu. Seveda je tu še ogromno ostalih članov, igralcev pa tudi navijačev, ki jih je kar preveč, da bi vse naštevali. Lanko rečemo, da je Col, majhna podeželska vasica postala širom po Sloveniji znana tudi po rokometu in to predvsem po zaslugi mladincev, ki so tekmovali v republiški ligi. Prav ta rang tekmovalja - mladinska republiška liga, se letos prvič po dolgih letih odvija brez naših mladincev. Prisiljeni smo namreč bili ukiniti mladinsko ekipo, kar je zelo tragično, kajti klub brez podmladka nima prihodnosti. Lahko torej rečemo, da smo letos izgubili prihodnost, pa tudi lepo vsoto iz dotacije, materialno pomoč in vse, kar prinaša

tekmovalje v republiški ligi. Vodstvo kluba, pa tudi starejši rokometaši, ki še vedno nastopajo, nekateri tudi že 12 let, so storili vse, da do tega ne bi prišlo, toda ni bilo več pomoči. Mladi, za mladince lahko igrajo 18 - letniki in mlajši, so se izgovarjali zelo preprosto, da se jim pač ne ljubi več igrati. To seveda pomeni, da ne marajo več rokometa, prijateljstva na igrišču, veselja ob zmagah, tiste značilnehte ob porazih, to seveda pomeni, da jim je veliko važnejše postavljanje z motorji, kolesi, da je lepše biti v zakajenem discotu kot na igrišču, kjer zagotovo ni slabe družbe. Letos se je ponudila možnost, da tudi člani, starejši od 18 let, spet nastopajo v republiški ligi, toda brez mladinske ekipe, ki je pogoj za nastopanje v tem rang tekmovalja, ne bo šlo. Tudi starši naj razmislijo, kje jih bolj skrbi za svoje otroke, ali z žogo na igrišču ali z motorjem na cesti. Na podlagi vsega tega, smo se v Odboru odločili, da mladinski ekipi RK Col podelimo Colski trn za leto 1988, ki naj ne bo samo kot kritika, ampak predvsem v vzpodbudo in razmislek.

Gotovo ste opazili, da smo pri našem sprehodu po abecedi pozabili na R - Razpotje, toda ubrano petje in prijeten vetrč, ki ga s svojim mananjem povzroča IVAN, sta nas prepričala, da se pomudimo tudi pri tem "paradnem konju" colske kulturne ponudbe.

V svojem 30 - letnem delovanju je zbor doživel veliko uspehov, zamenjal precej članov, pa tudi nekaj zborovodij, hkrati pa s svojo prisotnostjo dal svojevrsten pečat marsikateri proslavi in svečanosti. Predvsem v zadnjem času, zaonjih nekaj let lahko rečemo, da zbor odživlja svojo drugo pomlad, saj se je za to zvrst petja navdušilo veliko število mladih, ki dokazujejo, da smo na Colu doma dobri pevci in da bo pevska tradicija živela še naprej.

Ne smemo pozabiti, da so bili vmes tudi neuspeli, prepri, nekajkrat je že kazalo, da bo vse skupaj propadlo. Ne bomo iskali krivcev, lahko pa rečemo, da so bili enkrat krivi pevci sami, drugič, mogoče celo večkrat, pa zborovodja IVAN.

Da ne bo vse skupaj izgledalo le suhoparno naštevanje dejstev, prisluhnite najnovejši novici iz našega proslavljenega Razpotja. Prav pred kratkim so jih povabili, da zapojejo na svečanosti ob odprtju voovoda v Šmarjah. Ker je bilo na Colu prav v tistem času veliko pomanjkanje vode, so nastop objubili, vendar le pod enim pogojem, da lahko vodovod sami odprejo in sicer tako, da se po nastopu vsi po vrsti stuširajo.

V čisto zadnjem delu poročila o zboru pa bo potrebno nekoliko več resnosti. Zborovodja je namreč resna in zelo odgovorna funkcija. Prej smo že omenili, da je od predsednika odvisen uspeh in neslosh delovanje neke organizacije, tako je tudi v zboru, sploh pa v našem, vse, ali pa še več, odvisno od zborovodje. Hišnik ga je večkrat, po domače povedano, lomil in kiksaj, obstoj zboru je kar nekajkrat visel na nitki, saj se tudi ostali člani niso kdove kako brigali, lahko bi celo rekli, da so vleklj vsak na svojo stran.

Toda med pripravami za nastop na letošnji Primorski poje se je vse spremenilo. IVAN se je, lahko rečemo, zresnil, pevce spet motiviral in pritegnil k delu, resnemu delu, in uspeh v Pivki ni izostal.

Takrat so v Primorskih novicah zapisali takole: "S Cola se je pripeljal MPZ Razpotje, ki ga vodi IVAN Trošt, in z samozavestnim nastopom prepričljivo zaključil ta večer ljubiteljskih zborovodij. V tem primeru pa rezultati ne kažejo na ljubitelje, ampak prej na resnega strokovnega delavca. Če upoštevamo še dejstvo, da ta 30 - članski zbor domuje v sorazmerno manjšem okolju, postane njegov pomen še večji itd."

Prilika pravi, da je večje veselje nad eno izgubljeno ovco, kot pa nad ostalimi stotimi. Iz vsega povedanega lahko zaključimo, da je IVAN najzaslužnejši za obstoj in uspeh ter ponovno obnovo delovanje zboru, zato z veseljem sporočamo, da je IVAN TROŠT dobitnik COLSKE GARTROZE za leto 1988, ki naj bo predvsem vzpodbuda za naprej.

SANDI Škvarč

UTOPLJA

COLSKI ČASNIK

I Z D A J A

**ODBOR ZA PRIPRAVO
NOVOLETNE PROSLAVE
C O L**

kápo – glavni urednik – **MARJAN**
odgovorni – ata urednik – **SANDI**
uredniški kolegij – črnici: **SIMON**,
JANEZ IN **MATJAŽ**

sodelavec – **FRANC Černigoj**
naslovnica – **SILVA Copič**

tipkale: **MILENA Terbižan**, **MOJCA**
Saksida, **MARJETKA Kogoj**,
BOŽA Volk in **IVICA Hladnik**

Avtor novejših fotografij **MARJAN Peljhan**

Starejše slike so last **SILVANE Pregelj**

časnik naj bi izhajal ob **Novem letu**,
pa še kdaj...

tisk: **studio BOSCAROL Ajdovščina**
naklada **300 izvodov**

**ČASOPISA
BREZ
BRALCEV NI!**

IZID NASLEDNJE STEVILKE,
PA TUDI NADALJNI OBSTOJ
COLSKEGA ČASNIKA, JE ODVISEN
TUDI OD VAS, DRAGI KRAJANI!
ZATO...

**POSTANITE
PRINAŠALEC
NOVIC**

ISKRICA

*Nekoga popotovanje izvir
je najbolje: če pa to ni mo-
gote, tedaj je najbolje, da ga
popotovanje izgovorimo.*
R. TAGORE

